

قانون پولی و بانکی کشور
مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ با آخرین اصلاحات

قسمت اول - پول

ماده ۱-

الف- واحد پول ایران ریال است. ریال برابر صد دینار است.

ب- یک ریال برابر یکصد و هشت هزار و پنجاه و پنج ده میلیونیم ۰/۰۱۰۸۰۵۵ گرم طلای خالص است.

ج - تغییر برابری ریال نسبت به طلا به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (۱) و موافقت وزیر امور اقتصادی و دارایی (۲) و تأیید هیأت وزیران و تصویب کمیسیون دارایی مجلس شورای اسلامی (۳) میسر خواهد بود.

د- برابر پولهای خارجی نسبت به ریال و نرخ خرید و فروش ارز از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با رعایت تعهدات کشور در مقابل صندوق بین المللی پول محاسبه و تعیین می شود. (۴)

ماده ۲-

الف- پول رایج کشور به صورت اسکناس و سکه های فلزی قابل انتشار است.

ب- فقط اسکناس و پولهای فلزی که در تاریخ تصویب این قانون در جریان بوده و یا طبق این قانون انتشار می یابد جریان قانونی و قوه ابراء دارد.

ج- تعهد پرداخت هر گونه دین و یا بدهی فقط به پول رایج کشور انجام پذیر است مگر آن که با رعایت مقررات ارزی کشور ترتیب دیگری بین بدهکار و بستانکار داده شده باشد.

د- مسکوکات طلا رواج قانونی ندارد.

ه- مقررات مربوط به ورود و صدور طلا و نقره به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و موافقت وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت وزیران تعیین می شود. (۵)

و- مبلغ اسمی - شکل - جنس - رنگ - اندازه - نقشه و سایر مشخصات اسکناسها و سکه های فلزی رایج کشور به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی ایران و تصویب امور اقتصادی و دارایی با رعایت مقررات این قانون تعیین خواهد گردید.

میزان سکه های فلزی به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تصویب امور اقتصادی و دارایی (۲) تعیین خواهد شد.

ز- اسکناس دارای امضاء وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

ماده ۳ -

الف- امتیاز انتشار پول رایج کشور در انحصار دولت است و این امتیاز با رعایت مقررات این قانون منحصرأً به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واگذار می‌شود.

ب- میزان قوه ابراء سکه‌های فلزی رایج کشور و همچنین طرز جمع‌آوری و شرایط خروج اسکناسها و سکه‌ها از جریان به وسیله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با تأیید شورای پول و اعتبار پس از تصویب امور اقتصادی و دارایی (اصلاحی به موجب بند ۶ قانون اصلاح قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸) تعیین و از طریق درج در روزنامه رسمی کشور و حداقل یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار پایتخت و پخش از شبکه رادیو و تلویزیون کشور به اطلاع عموم می‌رسد.

ماده ۴ -

الف- تعهد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در مقابل اسکناسها با سکه‌های فلزی منتشر شده منحصر به پرداخت پول رایج کشور خواهد بود.

ب- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در قبال سرقت یا فقدان یا از بین رفتن اسکناسها و سکه‌های فلزی در دست اشخاص هیچگونه تعهد و مسئولیتی نخواهد داشت.

ج- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در مدتی که کمتر از ده سال نخواهد بود اسکناسها و سکه‌های فلزی را که طبق بند ب ماده ۳ این قانون از جریان خارج می‌شوند و رواج قانونی خود را از دست می‌دهند با پول رایج کشور معاوضه خواهد نمود و پس از انقضای مدت مقرر تعهدی در قبال آنها نخواهد داشت و اسکناسها و سکه‌های فلزی تعویض نشده به حساب خزانه منظور خواهد شد.

ماده ۵ -

الف- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران باید برابر صد درصد اسکناس‌های منتشر شده همواره دارایی‌هایی به شرح زیر به عنوان پشتوانه در اختیار داشته باشد.

۱- طلا طبق ماده ۶.

۲- ارز طبق ماده ۷.

۳- اسناد و اوراق بهادار طبق مواد ۸ و ۹.

ب- مجموع داراییهای مندرج در ردیفهای یک و دو بند الف این ماده نباید از ۲۵ درصد مجموع بدهی‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بابت اسکناسهای منتشر شده کمتر باشد.

تبصره- ارزش دارایی‌های موضوع این ماده در صورتی که قیمت خرید آنها پایین‌تر از قیمت اسمی باشد به قیمت خرید و در صورتی که قیمت خرید آنها زیاده‌تر از قیمت اسمی باشد به قیمت اسمی محسوب می‌شود.

ماده ۶- داراییهای طلا موضوع ردیف (۱) بند الف ماده ۵ عبارتند از:

الف- شمش طلا، طلای مسکوک موجود در خزانه بانک، طلایی که در بانک های خارجی و مؤسسات بین المللی سپرده شده باشد.

ب- طلای تحویلی به صندوق بین المللی پول و بانک بین المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات مشابه یا وابسته به آنها بابت سهمیه یا سرمایه طبق قوانین مصوب.

ماده ۷- دارایی های ارزی موضوع ردیف (۲) بند الف ماده ۵ با رعایت تبصره این ماده عبارت است از:

الف- اسکناسهای خارجی قابل تبدیل مورد قبول بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ب- مطالبات ارزی که به سر رسید آنها بیش از شش ماه نمانده باشد.

ج- هر گونه پرداخت بابت سهمیه و یا سرمایه به صندوق بین المللی پول یا بانک بین المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات مشابه یا وابسته به آنها طبق قوانین مربوط.

د- اسناد صادر یا تضمین شده از طرف سازمانهای رسمی بین المللی و مؤسسات وابسته به آنها.

ه- اسناد صادر یا تضمین شده از طرف دولتهای خارجی.

و- مطالبات ارزی یا مطالبات ریالی قابل تبدیل به ارز از خارجه که بر اثر اجرای موافقت نامه های بین المللی پرداخت یا پایایی

حاصل شده باشد تا حدود پیش بینی شده در موافقت نامه های مزبور.

ز- اسناد بازرگانی عهده اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی به ارز قابل تبدیل و دارای سه امضاء معتبر که یکی از آنها امضاء بانک واگذار کننده باشد و به سر رسید آنها بیش از شش ماه نمانده باشد.

ح- اوراق و اسناد بهادار خارجی قابل تبدیل به ارزهای مورد قبول بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ط- موجودی حساب حق برداشت مخصوص در صندوق بین المللی پول طبق قوانین مربوط.

تبصره- ارزها و اسناد و مطالبات ارزی مذکور در این ماده باید از نوع ارزهای قابل تبدیل مورد قبول بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۸- اسناد و اوراق بهادار دولتی موضوع ردیف (۳) بند الف ماده ۵ عبارت است از:

الف- اسناد خزانه و اوراق قرضه دولتی یا تضمین شده از طرف وزارت دارایی مشروط بر این که اجازه انتشار یا تضمین آن قانوناً تحصیل شده باشد.

ب- مطالبات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و شهرداریها و مؤسسات وابسته به دولت و یا وابسته به شهرداریها که به طور بازرگانی اداره می شوند مشروط بر این که این مطالبات از طرف وزارت دارایی تضمین شده باشد. تبصره- جواهرات ملی (۲) موضوع قانون ۲۵ آبان ۱۳۱۶ وثیقه کلیه تعهدات ناشی از اجرای این ماده می باشد نگاهداری و حفاظت جواهرات ملی به عهده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است و استفاده از آنها فقط طبق مقررات این قانون و زیر نظر هیأت اندوخته اسکناس امکان پذیر است.

ماده ۹- اسناد غیر دولتی موضوع ردیف ۳ بند الف ماده ۵ عبارتست از:

الف- اسناد بازرگانی ریالی قابل پرداخت به حواله کرد دارای سه امضاء معتبر که یکی از آنها امضاء بانک واگذار کننده باشد با سر رسید حداکثر یک سال.

ب- سایر مطالبات کوتاه مدت ریالی به وثیقه شمش یا مسکوک طلا یا دارایی های مندرج در ماده ۷ با سر رسید حداکثر یک سال.

قسمت دوم- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

فصل اول- کلیات

ماده ۱۰-

الف- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مسئول تنظیم و اجرای سیاست پولی و اعتباری براساس سیاست کلی اقتصادی کشور می‌باشد.

ب- هدف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران حفظ ارزش پول و موازنه پرداختها و تسهیل مبادلات بازرگانی و کمک به رشد اقتصادی کشور است.

ج- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران دارای شخصیت حقوقی است و در مواردی که در این قانون پیش‌بینی نشده است تابع قوانین و مقررات مربوط به شرکتهای سهامی خواهد بود.(۶)

د- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران جز در مواردی که قانون صریحاً مقرر داشته باشد مشمول قوانین و مقررات عمومی مربوط به وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و همچنین مشمول مقررات قسمت بانکداری این قانون نمی‌باشد.

ه- سرمایه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران شصت و نه هزار و سیصد و نود و پنج میلیارد(۶۹/۳۹۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال است که از محل سرمایه قبلی بانک و تفاوت ناشی از اجرای ماده یک این قانون و اندوخته‌های بانک تأمین شده و متعلق به دولت است که تماماً پرداخت شده است. سرمایه بانک به پیشنهاد مجمع عمومی و تصویب هیأت وزیران ممکن است افزایش یابد.(۷)و(۶۱)

و- مرکز اصلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهران است و در صورت اقتضای مصالح کشور می‌توان با تصویب هیأت وزیران به محل دیگری منتقل نمود.

ز- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌تواند در هر محل لازم بداند شعبه تأسیس نماید یا به بانک ملی ایران و در صورت نبودن شعبه یا نمایندگی بانک ملی ایران به بانک دیگری نمایندگی بدهد.

ح- انحلال بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران فقط به موجب قانون امکان‌پذیر است.

فصل دوم- وظائف و اختیارات

ماده ۱۱- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان تنظیم‌کننده نظام پولی و اعتباری کشور مؤظف به انجام وظائف زیر می‌باشد:
(۸)

الف- انتشار اسکناس و سکه‌های فلزی رایج کشور طبق مقررات این قانون.(۹)

ب- نظارت بر بانک ها و مؤسسات اعتباری طبق مقررات این قانون.(۱۰ و ۱۱)

ج- تنظیم مقررات مربوط به معاملات ارزی و تعهد یا تضمین پرداختهای ارزی با تصویب شورای پول و اعتبار و همچنین نظارت بر معاملات ارزی.

د- نظارت بر معاملات طلا و تنظیم مقررات مربوط به این معاملات یا تصویب هیأت وزیران.

ه- نظارت بر صدور و ورود ارز و پول رایج ایران و تنظیم مقررات مربوط به آن با تصویب شورای پول و اعتبار.(اصلاحی به موجب ماده اول لایحه قانونی اصلاح قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸)

ماده ۱۲- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان بانکدار دولت مؤظف به انجام وظائف زیر است:

الف- نگاهداری حسابهای وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی و شهرداریها و همچنین مؤسساتی که بیش از نصف سرمایه آنها متعلق به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی و یا شهرداریها می‌باشند و انجام کلیه عملیات بانکی آنها در داخل و خارج از کشور. (۱۲-۱۷)

ب- فروش و بازپرداخت اصل و بهره انواع اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه به عنوان عامل دولت و واگذاری این عاملیت به افراد و یا مؤسسات دیگر.

ج- نگاهداری کلیه ذخائر ارزی و طلای کشور.

د- نگاهداری وجوه ریالی صندوق بین‌المللی پول و بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و شرکت مالی بین‌المللی و مؤسسه بین‌المللی توسعه و مؤسسات مشابه یا وابسته به این مؤسسات.

ه- انعقاد موافقتنامه پرداخت در اجرای قراردادهای پولی و مالی و بازرگانی و ترانزیتی بین دولت و سایر کشورها.

تبصره ۱- وزارتخانه‌ها و شهرداریها و شرکتهای دولتی و مؤسسات مذکور در بند الف این ماده مکلفند وجوهی را که در اختیار دارند منحصراً نزد بانک مرکزی ایران نگاهداری نمایند و کلیه عملیات بانکی خود را منحصراً توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انجام دهند و اطلاعاتی که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در انجام وظائف خود از آنها بخواهد در اختیار آن بگذارند.

تبصره ۲- وزارتخانه‌ها و شرکتهای و مؤسساتی که به موجب قوانین خاص مجاز به انجام عملیات بانکی وسیله بانک‌های دیگر می‌باشند مشمول مفاد بند الف و قسمت اول تبصره یک این ماده نخواهند بود.

ماده ۱۳- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران دارای اختیارات زیر می‌باشد :

۱- دادن وام و اعتبار به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با مجوز قانونی.

۲- تضمین تعهدات دولت و وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با مجوز قانونی.

۳- دادن وام و اعتبار و تضمین وام و اعتبارات اعطائی به شرکتهای دولتی و شهرداریها و همچنین به مؤسسات وابسته به دولت و شهرداریها با تأمین کافی. (۱۸)

۴ - تنزیل مجدد براتها و اسناد بازرگانی کوتاه مدت بانک‌ها و دادن اعتبار به بانک‌ها با تأمین کافی. (۱۹)

۵- خرید و فروش اسناد خزانه و اوراق قرضه دولتی و اوراق قرضه صادر شده از طرف دولت‌های خارجی یا مؤسسات مالی بین‌المللی معتبر.

۶- خرید و فروش طلا و نقره.

۷- افتتاح و نگاهداری حساب جاری نزد بانک‌های خارج و یا نگاهداری حساب بانک‌های داخل و خارج نزد خود و انجام کلیه عملیات مجاز بانکی دیگر و تحصیل اعتبارات در داخل و خارج به حساب خود و یا به حساب بانک‌های داخل.

تبصره ۱- دادن وام و اعتبار و تضمین وام و اعتبارات اعطائی به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی موکول به تضمین وزارت دارایی است.

تبصره ۲- آیین‌نامه‌های مربوط به اجرای این ماده به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

ماده ۱۴- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در حسن اجرای نظام پولی کشور می‌تواند به شرح زیر در امور پولی و بانکی دخالت و نظارت کند. (۲۰ - ۲۳)

- ۱- تعیین نرخ رسمی تنزیل مجدد و بهره وام ها که ممکن است بر حسب نوع وام و اوراق و اسناد نرخهای مختلف تعیین شود. (۲۴)
- ۲- تعیین نسبت دارایی‌های آنی بانک ها به کلیه دارایی‌ها یا به انواع بدهی‌های آنها بر حسب نوع فعالیت بانکها یا سایر ضوابط به تشخیص بانک مرکزی ایران. (۲۵)
- ۳- تعیین نسبت و نرخ بهره سپرده قانونی بانک ها نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که ممکن است بر حسب ترکیب و نوع فعالیت بانک ها نسبت های متفاوتی برای آن تعیین گردد ولی در هر حال این نسبت از ۱۰ درصد کمتر و از ۳۰ درصد بیشتر نخواهد بود. (۱۹ و ۲۵)
- ۴- تعیین میزان حداقل و حداکثر بهره و کارمزد دریافتی و پرداختی بانک ها. (۲۰ و ۲۷)
- ۵- تعیین نسبت مجموع سرمایه پرداخت شده و اندوخته بانک ها به انواع داراییها. (۲۵)
- ۶- تعیین حداکثر نسبی تعهدات ناشی از افتتاح اعتبار اسنادی ظهنویسی یا ضمانت‌نامه‌های صادر از طرف بانک ها و نوع و میزان وثیقه این قبیل تعهدات. (۲۵)
- ۷- تعیین شرایط معاملات اقساطی که اعتبار آن از طرف بانک ها تأمین می‌شود. (۷)
- ۸- تعیین مقررات افتتاح حساب جاری و پس‌انداز و سایر حسابها. (۷)
- ۹- تعیین نوع و میزان جوائز و هرگونه امتیاز دیگری که برای جلب سپرده‌های جاری یا پس‌انداز از طرف بانکها عرضه می‌گردد و تعیین ضوابط برای تبلیغات بانک ها در این مورد. (۷)
- ۱۰- رسیدگی به عملیات و حساب‌ها و اسناد و مدارک بانک ها و اخذ هر گونه اطلاعات و آمار از بانک ها با توجه به لزوم حفظ اسرار حرفه‌ای.
- ۱۱- محدود کردن بانک ها به انجام یک یا چند نوع از فعالیت‌های مربوط به طور موقت یا دائم.
- ۱۲- تعیین نحوه مصرف وجوه سپرده‌های پس‌انداز و سپرده‌های مشابه نزد بانک ها. (۲۸-۲۹-۳۰)
- ۱۳- تعیین حداکثر مجموع وام‌ها و اعتبارات بانک ها به طور کلی یا در هر یک از رشته‌های مختلف.
- ۱۴- تعیین شرایط کلی اخذ وام بانک ها از اشخاص و صدور گواهی سپرده.
- ۱۵- تعیین مقررات مشروح در بندهای ۱ تا ۱۴ بالا برای مؤسسات اعتباری غیر بانکی.
- تبصره- استفاده از اختیارات موضوع این ماده باید قبلاً به تصویب شورای پول و اعتبار برسد.
- ۱۵- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نماینده دولت در صندوق بین‌المللی پول است و ارتباط دولت با صندوق بین‌المللی پول از طریق بانک مرکزی ایران خواهد بود و انجام کلیه وظائف و اعمال اختیاراتی که به موجب قانون اجازه مشارکت دولت ایران در صندوق بین‌المللی پول به بانک ملی ایران واگذار شده است با بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

فصل سوم - ارکان

ماده ۱۶- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران دارای ارکان ذیل می‌باشد:

- ۱- مجمع عمومی.
- ۲- شورای پول و اعتبار. (۳۰)
- ۳- هیأت عامل.
- ۴- هیأت نظارت اندوخته اسکناس.
- ۵- هیأت نظار.

بخش اول - مجمع عمومی

ماده ۱۷-

الف- ترکیب مجمع عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران عبارت است از :

الف - رئیس جمهور (رئیس مجمع)

ب - وزیر امور اقتصادی و دارایی

پ - رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

ت - دو نفر از وزرا به انتخاب هیأت وزیران

تبصره ۱- قائم مقام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی از میان متخصصان مجرب پولی، بانکی و اقتصادی با حداقل ده سال تجربه کاری و تحصیلات حداقل کارشناسی ارشد در رشته های مرتبط و دارای حسن شهرت پس از تائید مجمع عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با حکم رئیس جمهور منصوب می شود .

تبصره ۲- رئیس کل بانک مرکزی مؤظف است در مقاطع سه ماهه گزارش عملکرد وظایف و اختیارات قانونی بانک مرکزی را به تفصیل به رئیس جمهور، هیأت دولت و وزیر امور اقتصادی و دارایی و مجلس شورای اسلامی با یک محتوا گزارش دهد . (۳۱)

ب- اعضاء سایر ارکان بانک در جلسات و مذاکرات مجمع عمومی بدون حق رأی شرکت می کنند.

ج- وظایف مجمع عمومی به شرح زیر است:

۱- رسیدگی و تصویب ترازنامه بانک مرکزی ایران.

۲- رسیدگی و اتخاذ تصمیم نهایی نسبت به گزارشهای هیأت نظار.

۳- رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره پیشنهاد تقسیم سود ویژه.

۴- انتخاب اعضاء هیأت نظار به پیشنهاد امور اقتصادی و دارایی.

۵- سایر وظایفی که طبق مقررات این قانون به عهده مجمع عمومی گذارده شده است.

د- جلسات مجمع عمومی بانک حداقل سالی یک مرتبه تا پایان تیر ماه و نیز در مواقع دیگر به نظر امور اقتصادی و دارایی یا به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی ایران به دعوت وزیر دارایی تشکیل خواهد شد.

ه- برای مذاکره و اخذ تصمیم در جلسات مجمع عمومی حضور کلیه اعضایی که حق رأی دارند و رئیس کل یا قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی ایران ضروری خواهد بود.

و- تصمیمات مجمع عمومی به اکثریت آراء دارندگان حق رأی اتخاذ خواهد شد.

بخش دوم- شورای پول و اعتبار

ماده ۱۸-

الف- شورای پول و اعتبار به منظور مطالعه و اتخاذ تصمیم درباره سیاست کلی بانک مرکزی ایران و نظارت بر امور پولی و بانکی کشور عهده دار وظایف زیر است:

۱- رسیدگی و تصویب سازمان و بودجه و مقررات استخدامی و آیین نامه های داخلی بانک مرکزی ایران.

۲- رسیدگی و اظهار نظر نسبت به ترازنامه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای طرح در مجمع عمومی.

۳- رسیدگی و تصویب آیین نامه های مذکور در این قانون.

۴- اظهار نظر در مسائل بانکی و پولی و اعتباری کشور و همچنین اظهار نظر نسبت به لوایح مربوط به وام یا تضمین اعتبار و هر موضوع دیگری که از طرف دولت به شورا ارجاع می شود.

۵- دادن نظر مشورتی و توصیه به دولت در مسائل بانکی و پولی و اعتباری کشور که به نظر شورا در وضع اقتصادی و به خصوص در سیاست اعتباری کشور مؤثر خواهد بود.

۶- اظهار نظر درباره هر موضوعی که از طرف رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در حدود این قانون به شورا عرضه می‌گردد.

ب- ترکیب اعضای شورای پول و اعتبار به شرح زیر تعیین می‌گردد:

وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون وی
رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

رئیس سازمان یا معاون وی (۳۰)

دو تن از وزرا به انتخاب هیأت وزیران

وزیر صنعت، معدن و تجارت (۳۲)

دو نفر کارشناس و متخصص پولی و بانکی به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تأیید رئیس جمهور دادستان کل کشور یا معاون وی

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

رئیس اتاق تعاون

نمایندگان کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی (هر کدام یک نفر) به عنوان ناظر با انتخاب مجلس.

تبصره ۱- ریاست شورا بر عهده رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

تبصره ۲- هر یک از اعضای خبره شورای پول و اعتبار هر دو سال یک‌بار تغییر می‌یابند انتخاب مجدد آنها بلامانع است.

حکم ماده (۱۵) در طول برنامه ششم بر بند (ب) ماده (۱۸) قانون پولی و بانکی با اصلاحات بعدی مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ حاکم خواهد بود. (۳۰)

ج- شورا بر حسب دعوت رئیس کل بانک یا تقاضای حداقل سه نفر از اعضاء تشکیل جلسه خواهد داد و مسائلی که رئیس کل بانک یا اعضای متقاضی در نظر داشته باشند مطرح خواهد شد.

د- کلیه جلسات شوراها، هیأتها و مجامع موضوع این قانون با حضور حداقل دو سوم مجموع اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات متخذه باحصول اکثریت مطلق آراء اعضاء حاضر، معتبر خواهد بود. (اصلاحی تبصره ۳۲)

ه- شورا می‌تواند از اشخاص صلاحیت‌دار برای مشورت دعوت نماید.

و- اعضای شورا و اشخاصی که جهت مشورت دعوت می‌شوند موظف به حفظ اطلاعات و اسرار شورا می‌باشند مگر در مواردی که قانوناً مکلف به اظهار اطلاع یا ادای شهادت باشند.

ز- اعضای شورا برای حضور در جلسات شورا حق الزحمه‌ای دریافت خواهند کرد که به پیشنهاد رئیس کل بانک و تصویب مجمع عمومی تعیین می‌گردد.

ح- اعضای شورای پول و اعتبار قبل از شروع به کار باید در جلسه مجمع عمومی سوگند یاد کنند که در انجام وظائف شورای پول و اعتبار نهایت دقت و بی‌نظری را به کار برند و کلیه تصمیماتی را که می‌گیرند مقرون به صلاح کشور بوده و رعایت کامل حفظ اسرار بانک و شورا بشود.

ماده ۱۹-

الف- هیأت عامل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مرکب از رئیس کل (۳۳)، قائم مقام، دبیر کل بانک و سه نفر معاون با اختیارات و مسئولیتهای معین در این قانون خواهد بود. (۳۴)

ب-

۱- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان بالاترین مقام اجرایی و اداری عهده‌دار کلیه امور بانک به استثناء وظائفی است که به موجب این قانون بعهدہ ارکان دیگر بانک گذارده شده است.

۲- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مسئول حسن اداره امور بانک و مؤظف به اجرای این قانون و آیین‌نامه‌های مربوط به آن می‌باشد.

۳- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نماینده بانک در کلیه مراجع رسمی داخلی و خارجی با حق توکیل می‌باشد.

۴- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌تواند حق امضاء و قسمتی از اختیارات خود را به اعضای هیأت عامل و کارمندان بانک تفویض بنماید.

۵- (اصلاحی به موجب بند های ۲ و ۳ مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام درخصوص نحوه اداره بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۳/۸/۲۴) ۲- فرآیند نصب: رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و بعد از تصویب هیأت دولت، با تأیید و حکم رئیس جمهور نصب می‌گردد. ۳- دوره زمانی تصدی: دوره تصدی ریاست کل بانک مرکزی پنج سال خواهد بود و انتخاب مجدد وی بلامانع است.

ج - (اصلاحی به موجب تبصره اول قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور) قائم مقام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی از میان متخصصان مجرب پولی، بانکی و اقتصادی با حداقل ده سال تجربه کاری و تحصیلات حداقل کارشناسی ارشد در رشته های مرتبط و دارای حسن شهرت پس از تأیید مجمع عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با حکم رئیس جمهور منصوب می‌شود. (۳۵)

اختیارات قائم‌مقام رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طرف رئیس کل تعیین می‌شود و در صورت غیبت یا استعفا یا معذوریت یا فوت رئیس کل بانک قائم مقام دارای کلیه اختیارات رئیس کل می‌باشد.

د- دبیر کل بانک به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تصویب مجمع عمومی منصوب می‌گردد و سرپرستی دبیرخانه شورای پول و اعتبار را نیز به عهده خواهد داشت. دبیر کل بانک صورت جلسات شورای پول و اعتبار را برای اطلاع امور اقتصادی و دارایی ارسال خواهد داشت.

ه- معاونان بانک از طرف رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران منصوب و وظائف آنان به وسیله نامبرده تعیین می‌شود.

ماده ۲۰-

الف- حقوق و مزایای رئیس کل و قائم‌مقام رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طرف مجمع عمومی تعیین و از بودجه بانک پرداخت می‌شود.

ب- حقوق و مزایای دبیر کل و معاونان بانک به پیشنهاد رئیس کل و تصویب مجمع عمومی تعیین و از بودجه بانک پرداخت می‌شود.

ج- رئیس کل بانک ، قائم مقام رئیس کل ، دبیر کل و معاونان بانک قبل از شروع به کار در مجمع عمومی سوگند یاد خواهند نمود که اسرار بانک را حفظ نمایند و وظائف قانونی خود را به نحو احسن انجام دهند.

د- اعضاء هیأت عامل در دوران تصدی خود مشمول قانون منع مداخله وزراء و نمایندگان حکم رئیس جمهوری (۲) و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری خواهند بود و نباید صاحب سهم بانک ها یا مؤسسات اعتباری خصوصی باشند.

ه- اعضاء هیأت عامل در دوران تصدی خود نمی توانند در دستگاههای دولتی یا خصوصی سمت مؤظفی دارا باشند. و- قبول سمتهای غیر مؤظف فقط در مؤسسات خیریه و اجتماعی و تدریس در دانشگاهها یا مؤسسات آموزش عالی در مورد رئیس کل و قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با تصویب مجمع عمومی و در مورد سایر اعضای هیأت عامل با موافقت رئیس کل بانک مرکزی ایران ممکن خواهد بود.

بخش چهارم- هیأت نظارت اندوخته اسکناس

ماده ۲۱-

الف- هیأت نظارت اندوخته اسکناس عهده دار نظارت بر حسن اجرای مفاد ماده ۵ این قانون از طریق تحویل و نگاهداری اسکناس های چاپ شده و همچنین نگاهداری حساب داراییهای موضوع ماده ۵ و صورت جواهرات ملی و تنظیم مقررات مربوط به نمایش و نظارت بر ورود و خروج آنها از خزانه بانک و بعلاوه نظارت در معدوم کردن اسکناسهایی که باید از جریان خارج شود می باشد.

ب- هیأت نظارت اندوخته اسکناس از افراد زیر تشکیل می شود:

۱- دو نماینده مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس مزبور

۲- رئیس کل بانک مرکزی ایران یا معاون او

۳- دادستان کل کشور یا معاون او

۴- خزانه دار کل کشور

۵- رئیس کل دیوان محاسبات

۶- رئیس هیأت نظار

تبصره- مدت مأموریت نمایندگان مجلس شورای اسلامی با مجلس مزبور خواهد بود و در هر حال تا انتخاب جانشین، به این سمت باقی خواهند ماند. (۳۶)

ج- آیین نامه مربوط به نحوه اجرای وظائف محول به هیأت نظارت اندوخته اسکناس به وسیله هیأت تصویب و به موقع اجرا گذارده می شود.

د- اعضاء هیأت نظارت اندوخته اسکناس برای حضور در جلسات هیأت حق الزحمه ای دریافت خواهند کرد که به پیشنهاد رئیس کل بانک و تصویب مجمع عمومی تعیین می گردد.

(الحاقی به ماده ۲۱ به موجب ماده ۴۳ قانون احکام دائمی برنامه های کشور) چاپ و انتشار ایران چک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تحت نظارت هیأت نظارت اندوخته اسکناس موضوع ماده (۲۱) قانون پولی و بانکی کشور به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تصویب شورای پول و اعتبار ادامه می یابد. (۳۷)

بخش پنجم - هیأت نظار

ماده ۲۲-

الف- هیأت نظار مسئول رسیدگی به حسابها و تعهدات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است که نسبت به صحت این حسابها و تعهدات اظهار نظر می کند.

ب- وظائف هیأت نظار به شرح زیر است:

۱- رسیدگی به ترازنامه پایان سال بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تهیه گزارش برای مجمع عمومی سالانه.

۲- رسیدگی به صورت ریز داراییها و بدهیها و خلاصه حسابهای بانک و گواهی آنها برای انتشار.

۳- رسیدگی به عملیات بانک از لحاظ انطباق آنها با موازین قانونی.

ج- هیأت نظار مرکب از یک نفر رئیس و چهار نفر عضو از میان حسابرسان خبره یا افراد مطلع در امور حسابداری یا بانکی با داشتن حداقل ده سال سابقه کار است که به پیشنهاد امور اقتصادی و دارایی و تصویب مجمع عمومی برای مدت دو سال انتخاب می شوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

د- رئیس هیأت نظار به عنوان رابط مؤظف است گزارشهای لازم از فعالیتهای بانک و تصمیمات جاری بانک را به امور اقتصادی و دارایی تسلیم نماید.

تبصره- هیأت نظار در ایفاء وظائف فوق می تواند کلیه اسناد حسابها و داراییهای بانک را مورد رسیدگی قرار دهد و به کلیه مقررات و تصمیمات و نوشتههای بانک که لازم می داند دسترسی داشته باشد و بدون مداخله در امور جاری بانک در حدود وظائف خود نظراتی به رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بدهد.

ماده ۲۳-

الف- حقوق و مزایای هیأت نظار از طرف امور اقتصادی و دارایی تعیین و از بودجه وزارت دارایی قابل پرداخت است.

ب- اعضای هیأت نظار قبل از شروع به کار در مجمع عمومی سوگند یاد خواهند نمود که اسرار بانک را حفظ نمایند و وظائف قانونی خود را به نحو احسن انجام دهند.

ج- اعضای هیأت نظار مشمول قانون منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلس شورای اسلامی و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری خواهند بود.

د- اعضای هیأت نظار در دوران تصدی خود نمی تواند در دستگاههای دولتی یا خصوصی سمت مؤظف دارا باشند.

ه- قبول سمتهای غیرمؤظف فقط در مؤسسات خیریه و اجتماعی و تدریس در دانشگاهها یا مؤسسات آموزش عالی با تصویب مجمع عمومی بلامانع است.

و- آیین نامه داخلی هیأت نظار به وسیله خود هیأت تنظیم و با تصویب امور اقتصادی و دارایی اجرا خواهد شد.

فصل چهارم - مقررات عمومی

ماده ۲۴-

الف- سال مالی بانک از اول فروردین هر سال شروع و در آخر اسفند همان سال خاتمه می‌یابد.

ب- ترازنامه و حساب سود و زیان بانک بایستی حداقل یک ماه قبل از تشکیل جلسه سالانه مجمع عمومی به هیأت نظر تسلیم گردد.

ج- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران حداقل ماهی یک بار خلاصه‌ای از وضع حسابهای خود را انتشار خواهد داد.

ماده ۲۵-

الف- سود ویژه بانک در هر سال به شرح زیر تقسیم خواهد شد:

۱- پرداخت مالیات بر درآمد به حساب درآمد عمومی دولت بر اساس مقررات مربوط به شرکتهای دولتی.

۲- ده درصد برای اندوخته قانونی تا وقتی که اندوخته مزبور معادل سرمایه بانک بشود.

۳- مبلغی به پیشنهاد رئیس کل بانک و تصویب مجمع عمومی برای اندوخته احتیاطی.

۴- مبلغی به پیشنهاد رئیس کل بانک و تصویب مجمع عمومی برای انتقال به حساب سال بعد.

ب- باقیمانده سود ویژه پس از تقسیمات مقرر در بند الف متعلق به دولت خواهد بود.

ماده ۲۶-

الف- دولت مؤظف است در مقابل زیانهای احتمالی حاصل از تغییر برابریهای قانونی نسبت به طلا و پولهای خارجی و اتفاقات ناشی از قوه قهریه اسناد خزانه بی‌نام با سررسید معین صادر و به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تسلیم نماید.

ب- به موجب تبصره سوم قانون نحوه محاسبه و اعمال تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با تصویب این قانون بند (ب) ماده (۲۶) قانون پولی و بانکی کشور مصوب سال ۱۳۵۱ نسخ می‌گردد. (۳۸)

ج- سود و زیان ناشی از اجرای موافقتنامه‌های پرداخت موضوع بند "ه" ماده ۱۲ این قانون به حساب دولت منظور خواهد شد.

ماده ۲۷-

الف- کلیه اسناد تعهد آور صادره از بانک مرکزی به استثنای اسناد مربوط به امور داخلی بانک دارای دو امضای مجاز خواهد بود.

ب- مدت و طرز نگاهداری اسناد و اوراق بازرگانی و دفاتر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به صورت عین و همچنین طرز تبدیل آنها به عکس یا فیلم یا نظائر آن به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد و این قبیل عکسها و فیلمها و نظائر آن در دادگاهها پس از گذشتن مدت های مقرر در آیین‌نامه حکم اصول اسناد را خواهند داشت.

ماده ۲۸ - اسکناس های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و همچنین طلا و نقره و مطلق های مسکوک فلزی متعلق به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و هر گونه مالیات و عوارض دیگر معاف است.

ماده ۲۹- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در هر مورد که مصلحت اقتصادی و ارزی کشور ایجاب کند می‌تواند با تصویب هیأت وزیران صادرکنندگان یک یا چند نوع کالا را از سپردن پیمان ارزی معاف نماید.

قسمت سوم - بانکداری

فصل اول - شرایط تأسیس بانک

ماده ۳۰-

الف - تأسیس بانک و اشتغال به عملیات بانکی و استفاده از نام بانک در عنوان مؤسسات اعتباری فقط طبق مقررات این قانون ممکن است. (۳۹، ۴۰ و ۴۱)

ب- تشخیص عملیات بانکی با شورای پول و اعتبار می‌باشد.

ج- تأسیس بانک در ایران موقوف به تصویب اساسنامه آن به وسیله شورای پول و اعتبار و صدور اجازه از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

د- مراجع ثبت شرکتها نمی‌توانند تقاضای تأسیس بانکی را در ایران به ثبت برسانند مگر آن که اجازه‌نامه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و رونوشت گواهی شده اساسنامه مربوط که به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده است ضمیمه تقاضای ثبت باشد.

ه- هر گونه تغییر در اساسنامه بانک‌ها بایستی به تصویب شورای پول و اعتبار برسد.

و- ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی بانک‌ها در داخل یا خارج کشور طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد.

تبصره- بانک‌هایی که قبل از تصویب این قانون تأسیس شده‌اند و اساسنامه آنها با مقررات این قانون مغایرت دارد مکلفند اساسنامه خود را حداکثر ظرف یک سال از تاریخ تصویب این قانون با مقررات این قانون تطبیق دهند و آن را به تصویب شورای پول و اعتبار برسانند.

ماده ۳۱-

الف- تشکیل بانک فقط به صورت شرکت سهامی عام با سهام با نام ممکن خواهد بود.

ب- مدیر عامل و رئیس هیأت مدیره و اکثریت اعضاء هیأت عامل و اکثریت اعضاء هیأت مدیره بانک‌های ایرانی باید از اتباع ایران باشند.

ج- هر بانکی که بیش از چهل درصد سرمایه آن متعلق به اشخاص حقیقی اتباع خارج یا اشخاص حقوقی خارجی باشد از نظر این قانون بانک خارجی محسوب می‌شود و باید تحت عنوان بانک خارجی به ثبت برسد. از نظر این ماده هر شخص حقوقی که هفتاد و پنج درصد سرمایه آن متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی اتباع ایران نباشد خارجی تلقی می‌شود. (۴۲)

د - (اصلاحی به موجب ماده ۱۸ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور) سقف سهم مشارکت طرف خارجی از تأسیس بانک ایرانی با رعایت قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ و اصلاحات بعدی آن با پیشنهاد بانک مرکزی و تصویب هیأت وزیران تعیین می شود. (۴۳)

ه- از تاریخ تصویب این قانون تأسیس بانک های خارجی و مؤسسات اعتباری غیر بانکی خارجی که به عملیات متعارف بانکی اشتغال می ورزند فقط با تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

مؤسسات اعتباری غیر بانکی مؤسساتی هستند که در عنوان خود از نام بانک استفاده نمی کنند ولی به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واسطه بین عرضه کنندگان و متقاضیان وجوه و اعتبار می باشند و عملیات آنها در حجم و نحوه توزیع اعتبارات مؤثر است.

ماده ۳۲-

الف- سرمایه بانک ها فقط به صورت پول رایج کشور قابل پرداخت است.

ب- حداقل سرمایه بانک های ایرانی دویست میلیون ریال است که باید تماماً تعهد شده و اقلأ پنجاه درصد آن پرداخت و قبل از تسلیم تقاضای تأسیس نزد بانک مرکزی ایران سپرده شده باشد. (۴۴)

حداقل سرمایه بانک های خارجی دویست میلیون ریال است که باید تماماً قبل از تسلیم تقاضای تأسیس در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران سپرده شده باشد.

ج- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با تصویب شورای پول و اعتبار می تواند مهلت پرداخت سرمایه تعهد شده بانک های ایرانی را تعیین و برای اجرا به بانک ها ابلاغ نماید.

د- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می تواند با تصویب هیأت وزیران حداقل سرمایه مذکور در بند ب را در مورد کلیه بانک ها یا در مورد بانک هایی که فعالیت آنها در رشته های مخصوصی است افزایش دهد.

فصل دوم- شرایط و نحوه فعالیت بانک ها

ماده ۳۳-

الف- میزان و نحوه ایجاد اندوخته قانونی بانک ها و طرز استفاده از آن طبق آیین نامه ای که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید تعیین خواهد شد. اندوخته قانونی از ۱۵٪ سود ویژه سالانه کمتر و از ۲۰٪ بیشتر نخواهد بود. اندوخته قانونی پس از آن که به میزان سرمایه رسید اختیاری است.

ب- در صورتی که سرمایه بانکی بر اثر زیان از حداقل مقرر در این قانون کمتر شود باید بر اساس آیین نامه ای که در این مورد به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید سرمایه خود را تکمیل نماید.

ج- نحوه و اصول حسابداری و دفترداری بانک ها به نحوی که ترازنامه مربوط نشان دهنده کلیه داراییها و بدهیهای بانک باشد به وسیله شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد و بانک ها مکلف به اجرای آن خواهند بود.

د- میزان استهلاک داراییهای منقول و غیرمنقول قابل استهلاک و هزینه‌های تأسیس و توسعه و همچنین میزان اندوخته‌های احتیاطی بانک‌ها از طرف شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد و بانک‌ها موظف به اجرای آن خواهند بود.

ه- بانک‌ها مکلفند ترازنامه و حساب سود و زیان خود را به گواهی حسابداران رسمی برسانند.

و- مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی و اسناد و دفاتر بانک‌ها به صورت عین و همچنین طرز تبدیل آنها به عکس یا فیلم یا نظایر آن به موجب آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید تعیین خواهد شد و این قبیل عکسها و فیلمها و نظایر آن در دادگاهها پس از گذشتن مدتهای مقرر در آیین‌نامه حکم اصول اسناد را خواهند داشت.

ماده ۳۴- انجام عملیات زیر برای بانک‌ها ممنوع است:

۱- خرید و فروش کالا به منظور تجارت.

۲- معاملات غیر منقول جز برای بانک‌هایی که هدف آنها انجام معاملات غیرمنقول است.

۳- خرید سهام و مشارکت در سرمایه یک یا چند شرکت و یا خرید اوراق بهادار داخلی یا خارجی به حساب خود به میزانی بیش از آنچه بانک مرکزی ایران به موجب دستورها یا آیین‌نامه‌های خاص تعیین خواهد کرد.

۴- اعطای اعتبار به اعضای ارکان خود و مؤسساتی که اعضای مزبور در آن ذینفع‌اند و سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی بیش از آنچه بانک مرکزی ایران به موجب دستورها یا آیین‌نامه‌های خاص تعیین خواهد کرد.

۵- اعطای اعتبار به اعضای ارکان یا رؤسای ادارات و بازرسان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مگر با رعایت آیین‌نامه‌ای که در این مورد به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

۶- انتشار اوراق دیداری در وجه حامل.

تبصره- تملک غیر منقول برای استیفاء مطالبات یا برای تأمین محل کار یا مسکن کارکنان بانک و معاملات نسبت به آن طبق شرایطی که بانک مرکزی ایران تعیین خواهد نمود مشمول ممنوعیت موضوع بند ۲ این ماده نخواهد بود.

ماده ۳۵ (۴۶)

الف- محکومین به سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، جعل و تزویر، صدور چک بی‌محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب اعم از این که حکم از دادگاههای داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد از تصدی اداره امور بانک‌ها به هر عنوان ممنوع می‌باشند.

ب- مدیران و رؤسای هیچ بانکی نمی‌توانند بدون اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در بانک دیگری سهم یا سمتی داشته باشند.

ج- هر بانک در مقابل خساراتی که در اثر عملیات آن متوجه مشتریان می‌شود مسئول و متعهد جبران خواهد بود. مدیر عامل، رئیس هیأت مدیره، اعضاء هیأت عامل و اعضاء هیأت مدیره هر بانک نیز در مقابل صاحبان سهام و مشتریان مسئول خساراتی می‌باشند که به علت تخلف هر یک از آنها از مقررات و قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به این قانون یا اساسنامه آن بانک به صاحبان سهام یا مشتریان وارد می‌شود.

تبصره- مرجع صالح برای تشخیص و تطبیق احکام صادره از دادگاههای خارجی در مورد بند الف این ماده وزارت دادگستری است.

ماده ۳۶- طرز تهیه و تنظیم ترازنامه و حساب سود و زیان بانک‌ها و مؤسسات اعتباری از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین خواهد شد.

ماده ۳۷- بانک ها مکلفند مقررات این قانون و آیین نامه های متکی بر آن و دستورهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را که به موجب این قانون یا آیین نامه های متکی بر آن صادر می شود و همچنین مقررات اساسنامه مصوب خود را رعایت کنند. (۴۷-۴۸-۴۹)

ماده ۳۸-

الف- کلیه بانک هایی که در ایران کار می کنند عضو کانون بانک ها شناخته می شوند.

ب- کانون بانک ها دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بوده و به موجب اساسنامه ای که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید اداره خواهد شد. (۵۰)

فصل سوم- ترتیب انحلال و ورشکستگی بانک ها

ماده ۳۹- در موارد زیر ممکن است بنا به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تأیید شورای پول و اعتبار و تصویب هیأتی مرکب از نخست وزیر (۵۱) و وزیر امور اقتصادی و دارایی و وزیر دادگستری اداره امور بانک به عهده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واگذار شود یا ترتیب دیگری برای اداره بانک داده شود یا اجازه تأسیس بانک لغو شود. (۵۲)

الف- در صورتی که مقامات صلاحیتدار بانک تقاضا نمایند.

ب- در صورتی که بانک در مدت یک سال از تاریخ ابلاغ اجازه تأسیس عملیات خود را شروع نکند.

ج- در صورتی که بانکی بدون عذر موجه فعالیت خود را برای مدتی متجاوز از یک هفته قطع کند.

د- در صورتی که بانکی برخلاف این قانون و آیین نامه های متکی بر آن و دستورات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که به موجب این قانون یا آیین نامه های متکی بر آن صادر می شود و یا برخلاف اساسنامه مصوب خود عمل نماید.

ه- در صورتی که قدرت پرداخت بانکی به خطر افتد یا سلب شود.

تبصره- بانکی که اجازه تأسیس آن لغو می شود از تاریخ الغاء اجازه تأسیس طبق دستور بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران عمل خواهد کرد.

ماده ۴۰- طرز اداره بانک در موارد مذکور در ماده ۳۹ و نحوه الغاء اجازه تأسیس به موجب آیین نامه ای می باشد که به تصویب کمیسیون های دارایی مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

ماده ۴۱-

الف- در صورتی که توقف یا ورشکستگی بانکی اعلام شود دادگاه قبل از هر گونه اتخاذ تصمیم نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را جلب خواهد کرد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از تاریخ وصول استعلام دادگاه باید ظرف یک ماه نظر خود را کتباً به دادگاه اعلام دارد. دادگاه با توجه به نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و دلایل موجود در پرونده تصمیم مقتضی اتخاذ خواهد کرد.

ب- تصفیه امور بانک ورشکسته با اداره تصفیه امور ورشکستگی می باشد.

ج- در تمام موارد انحلال و ورشکستگی بانک ها تصفیه امور آنها با نظارت نماینده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انجام خواهد گرفت.

د- استرداد سپرده‌های پس‌انداز یا سپرده‌های مشابه تا میزان پنجاه هزار ریال در درجه اول و سپرده‌های حساب جاری و سپرده‌های ثابت تا همان مبلغ در درجه دوم بر کلیه تعهدات دیگر بانک‌های منحل شده یا ورشکسته و سایر حقوق ممتازه مقدم است.

ه- با انحلال یا ورشکستگی یک بانک نام آن از دفاتر اداره ثبت حذف خواهد شد.

تبصره - مواد (۳۹)، (۴۰) و (۴۱) (به استثنای بند «د» ماده اخیر) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۸ شامل تمامی مؤسسات اعتباری غیربانکی که با تشخیص بانک مرکزی به عملیات بانکی مبادرت می‌ورزند به استثنای صندوق‌های توسعه‌ای و حمایتی دولتی و غیردولتی مانند صندوق حمایت از توسعه (۵۴) بخش کشاورزی در محدوده اساسنامه فعلی خود، نیز می‌گردند. (۵۳)

فصل چهارم- مقررات کیفری و انتظامی

ماده ۴۲-

الف- خرید و فروش ارز و هر گونه عملیات بانکی که موجب انتقال ارز یا تعهد ارزی گردد یا ورود یا خروج ارز یا پول رایج کشور بدون رعایت مقرراتی که بانک مرکزی ایران به موجب ماده ۱۱ این قانون مقرر می‌دارد ممنوع است. متخلفین به جزای نقدی تا معادل ۵۰٪ مبلغ موضوع تخلف محکوم خواهند شد.

ب- تأسیس بانک و اشتغال به بانکداری بدون رعایت مقررات این قانون و استفاده از نام بانک در عنوان مؤسسات اعتباری ممنوع است. مرتکب به جیس تأدیبی تا شش ماه محکوم خواهد شد و در صورت اقتضاء دادستان می‌تواند به درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موقتاً دستور تعطیل مؤسسه را تا تعیین تکلیف نهایی آن از طرف دادگاه بدهد.

تبصره- تعقیب کیفری در موارد فوق منوط به شکایت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

ماده ۴۳- بانک‌ها و مؤسسات اعتباری که نسبت‌های مقرر در بندهای ۲ و ۳ و ۵ و ۶ ماده ۱۴ را رعایت نکنند به تشخیص شورای پول و اعتبار مکلف به پرداخت مبلغی معادل ۱۲٪ در سال نسبت به مبلغ مورد تخلف خواهند بود.

ماده ۴۴- تخلف از سایر مقررات این قانون و آیین‌نامه‌های آن و دستورات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که به موجب این قانون یا آیین‌نامه‌های آن صادر می‌شود موجب مجازات‌های انتظامی زیر خواهد بود:

۱- تذکر کتبی به مدیران یا متصدیان متخلف.

۲- پرداخت مبلغی روزانه تا حداکثر یک میلیارد و شانزده میلیون ریال برای ایام تخلف. (۵۵)، (۵۶)

۳- ممنوع ساختن بانک یا مؤسسه اعتباری غیر بانکی از انجام بعضی امور بانکی به طور موقت یا دائم.

مرجع رسیدگی به تخلفات موضوع این ماده و صدور حکم به مجازات‌های انتظامی هیأت انتظامی بانک‌ها خواهد بود که مرکب از نماینده دادستان کل و یک نفر از اعضای شورای پول و اعتبار به انتخاب شورا و یک نفر از اعضای شورای عالی بانکها با انتخاب شورای عالی بانکها (۵۷)، (۵۸)، دبیر کل بانک سمت دادستان هیأت را خواهد داشت. (۶۰)

احکام هیأت انتظامی ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ قابل تجدیدنظر در شورای پول و اعتبار خواهد بود و رأی شورا قطعی است.

تبصره ۱- وجوه موضوع ماده ۴۳ و بند ۲ این ماده وسیله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از بانک یا مؤسسه مربوط وصول و به حساب درآمد عمومی منظور خواهد شد.

تبصره ۲- ترتیب رسیدگی و تشخیص تخلفات و تعیین هر یک از مجازاتهای انتظامی برای تخلفات و ترتیب درخواست تجدید نظر و طرز رسیدگی مجدد و اجرای تصمیمات هیأت رسیدگی و شورای پول و اعتبار مطابق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید. (۶۰)

ماده ۴۵- کلیه قوانین و مقررات دیگر در مواردی که با این قانون مغایرت دارد از تاریخ اجرای این قانون ملغی است و تا زمانی که آیین‌نامه‌های این قانون به تصویب نرسیده است آیین‌نامه‌های سابق مشروط بر این که با مفاد این قانون به تشخیص شورای پول و اعتبار معارض نباشد قابل اجرا خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر چهل و پنج ماده و بیست تبصره پس از تصویب دارایی مجلس شورای ملی در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۵۱/۴/۷، در جلسه روز یکشنبه هجدهم تیر ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و یک شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

۱- ماده ۱۸ قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ : "بانک مرکزی ایران که از این پس بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نامیده می‌شود..."

۲- بند ۶ قانون اصلاح قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸ :

"در تمام مواد و تبصره‌های قانون پولی و بانکی کشور کلمات به صورت زیر تبدیل و اصلاح می‌شود :

"وزیر امور اقتصادی و دارایی" به جای " وزیر دارایی و وزیر اقتصاد"

وزارت امور اقتصادی و دارایی به جای وزارت دارایی یا اقتصاد

جواهرات ملی به جای جواهرات سلطنتی

حکم رئیس جمهوری به جای فرمان همایونی

مجلس شورای ملی به جای مجلس سنا یا مجلسین"

۳- به موجب ماده واحده قانون تعیین نام مجلس مصوب ۱۳۵۹/۴/۳۱ نام مجلس شورا " مجلس شورای اسلامی " تعیین گردد.

۴- بندت ماده ۲۱ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی مقرر می‌دارد :
"در اجرای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر فعال سازی منابع مالی و همچنین اصلاح و تقویت نظام مالی کشور، نظام ارزی کشور ، :
" شناور مدیریت شده " است. دامنه نرخ ارز با توجه به حفظ رقابت پذیری در تجارت خارجی و با ملاحظه تورم داخلی و جهانی و همچنین شرایط اقتصاد کلان از جمله تعیین حد مطلوبی از ذخایر خارجی، تعیین می شود . «

۵- مطابق مصوبه ۴۳۶۴۰ مورخ ۱۳۵۳/۶/۱۰ هیأت وزیران مقرر گردیده است : "ورود و صدور طلا و نقره به هر شکل با موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (۱) و بر اساس آیین نامه ای که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید مجاز خواهد بود"

۶- ماده ۲۱ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی مقرر می‌دارد : " اداره امور بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر اساس قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن است . «

۷- به موجب تصویب نامه شماره ۱۵۳۱۹۴/ت/۵۷۴۵۵ هـ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۳۰ هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۸/۱۱/۲۷ به پیشنهاد مجمع عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد بند (ه) ماده (۱۰) قانون پولی و بانکی کشور - مصوب ۱۳۵۱- مقرر نموده : " سرمایه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از محل اندوخته احتیاطی از مبلغ پنجاه و پنج هزار و سیصد و نود و پنج میلیارد (۵۵۳۹۵٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال به مبلغ پنجاه و هشت هزار و سیصد و نود و پنج میلیارد (۵۸٫۳۹۵٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال افزایش می‌یابد . « و به موجب مصوبه شماره ۱۵۶۶۷۲ / ت / ۵۸۶۴۴ ه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۷ " سرمایه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از محل اندوخته احتیاطی از مبلغ پنجاه و پنج هزار و سیصد و نود و پنج میلیارد (۵۵۳۹۵٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال به مبلغ شصت و سه هزار و سیصد و نود و پنج میلیارد (۶۳۳۹۵٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال افزایش می‌یابد . «

۸- بند پ ماده ۱۰ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی مقرر می‌دارد : "دستگاههای اجرایی مانند بانک مرکزی مکلفند در حدود وظائف قانونی خود و در چهارچوب ضوابط و استانداردهای شورای عالی آمار ایران، آمار تخصصی حوزه های مربوط به خود را تولید و اعلام کنند. در این صورت آمار منتشره آمار تخصصی رسمی است . "

۹- ماده ۴۳ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی : " چاپ و انتشار ایران چک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تحت نظارت هیأت نظارت اندوخته اسکناس موضوع ماده (۲۱) قانون پولی و بانکی کشور به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تصویب شورای پول و اعتبار ادامه می یابد . «

۱۰- ماده ۱۴ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ مقرر می‌دارد : " برای اعمال نظارت کامل و فراگیر بانک مرکزی بر مؤسسات پولی ، بانکی و اعتباری و ساماندهی مؤسسات و بازارهای غیر متشکل پولی جهت ارتقای شفافیت و سلامت و کاهش نسبت مطالبات غیرجاری به تسهیلات :

الف - بانک مرکزی مجاز است مطابق قوانین مربوطه در چهارچوب مصوباتی که به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد، علاوه بر اختیارات قانونی خود مقرر در قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱ / ۴ / ۱۸ حسب مورد یک یا چند مورد از اقدامات نظارتی و انتظامی زیر را در قبال بانک ها و مؤسسات اعتباری متخلف اعمال نماید :

۱- اعمال محدودیت، ممنوعیت توزیع سود و اندوخته‌ها بین سهامداران مؤثر، سلب حق رأی از آنها به‌طور موقت و سلب حق تقدم خرید از سهامداران مؤثر

۲- تعلیق موقت مجوز بخشی از فعالیت برای مدت معین و یا لغو مجوز فعالیت

۳- اعمال محدودیت یا ممنوعیت پرداخت پاداش و مزایای مدیران

۴- سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره

تبصره ۱- مرجع رسیدگی به تخلفات نظارتی و انتظامی موضوع این بند هیأت انتظامی بانک ها خواهد بود

تبصره ۲- سهامدار مؤثر، سهامداری است که یک یا چند عضو هیأت‌مدیره را انتخاب می‌کند و یا به تشخیص بانک مرکزی در انتخاب عضو هیأت‌مدیره نقش دارد

ب - انجام هرگونه عملیات بانکی، واسپاری (لیزینگ)، صرافی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی و مشارکت بانک ها و مؤسسات اعتباری و اشخاص حقوقی تابعی که بانک ها بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) سهام آنها را دارند و یا در تعیین هیأت مدیره آنها مؤثرند در تأسیس صندوق های سرمایه گذاری و شرکتهای تأمین سرمایه بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی ممنوع است و مرتکب حسب مورد به یک یا چند مورد از مجازات های تعزیری درجه شش ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ به جز حبس و شلاق محکوم می شود.

تبصره ۱ - مسؤولیت بازپرداخت کلیه تعهدات و بدهیهای مؤسسات مذکور بر عهده هیأت اماناء، هیأت مدیره، هیأت مؤسس و سهامدار مؤثر متناسب با اشتغال ذمه (متناسب با مراتب و شرایط بروز خسارت) می باشد.

تبصره ۲ - علاوه بر مواردی که در قانون پولی و بانکی کشور استثناء شده است صندوق قرض الحسنه تک شعبه ای در سراسر کشور براساس جذب منابع سالانه تا سی میلیارد (۳۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال نیز از حکم این بند مستثنی بوده و براساس اساسنامه و مجوزهای موجود ادامه فعالیت می دهد.

بند (ب) ماده (۱۴) در طول اجرای برنامه در قسمت مغایرت، بر تبصره (۴) ماده (۱) قانون تنظیم بازار غیرمتمشکل پولی مصوب ۱۳۸۳/۱۰/۲۲ حاکم است نسبت به ماده (۲۰) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ حکم خاص تلقی گردیده و حاکم است.

پ - نیروی انتظامی مؤظف است در مواردی که بانک مرکزی رأساً شعبه یا مؤسسات را فاقد مجوز اعلام می نماید، نسبت به توقف فعالیت یا تعطیل نمودن آنها اقدام کند.

ت - هرگونه تبلیغ برای ارائه خدمات پولی و بانکی براساس آیین نامه ای خواهد بود که ظرف مدت چهارماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون توسط بانک مرکزی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد. علاوه بر اقدامات نظارتی انتظامی که بر مؤسسه پولی بانکی و اعتباری اعمال می گردد، تخلف رسانه ها از این حکم مستوجب جریمه نقدی تا میزان ده برابر هزینه تبلیغ صورت گرفته می باشد که به حساب خزانه داری کل کشور واریز می شود.

ث - بانک مرکزی مؤظف است با همکاری قوه قضائیه و سایر دستگاههای ذی ربط، به نحوی برنامه ریزی کند که با تکمیل و توسعه پایگاه داده ملی اعتبارسنجی و سایر اقدامات اجرایی و نظارتی، نسبت تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات (ارزی و ریالی) سالانه یک واحد درصد کاهش یابد.

ج - طرح هرگونه دعوی که منشأ آن اقدامات نظارتی بانک مرکزی باشد، باید به طرفیت بانک مزبور صورت پذیرد و افراد ذی مدخل در امر نظارت را نمی توان طرف دعوی قرار داد، جز در مواردی که موضوع دعوی، انتساب جرم باشد.

تبصره - منظور از اقدامات نظارتی، اقداماتی است که در راستای اعمال نظارت بر بانک ها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، تعاونی اعتبار و صندوق های قرض الحسنه به جز صندوق های قرض الحسنه زیر نظر سازمان اقتصاد اسلامی و موضوع تبصره ۲ بند (ب) این ماده، صرافی ها و شرکتهای واسپاری (لیزینگ) در صلاحیت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بوده و مشتمل بر اقدامات به عمل آمده در تمامی مراحل تأسیس، اعطای مجوز، نظارت بر فعالیت، تغییرات ثبتی، بازسازی، ادغام، انحلال و تصفیه می باشد.

۱۱- ماده ۱۸ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰) مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ "الف - بانک مرکزی مؤظف است در سال اول اجرای قانون برنامه با استقرار سامانه های نظارتی برخط، زمینه نظارت مستمر را در نظام بانکی فراهم نماید، به گونه ای که زمینه کشف خطاها و تخلفهای احتمالی قبل از وقوع به وجود آید.

ب - بانک مرکزی مؤظف است تا انتهای سال اول اجرای قانون برنامه با ایجاد سامانه ای متمرکز، امکان دریافت الکترونیکی و برخط استعلام های مورد نیاز، جهت اعطای تسهیلات یا پذیرش تعهدات از مراجع ذی ربط نظیر استعلام اعتبارسنجی، بدهی مالیاتی و نظایر آن را برای بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی فراهم کند.

تبصره ۱- تمامی مراجع ذی ربط که بانک ها و مؤسسات اعتباری در اعطای تسهیلات یا پذیرش تعهدات نیازمند استعلام از آن می باشند، موظفند امکان اخذ استعلام های مذکور را به صورت الکترونیکی و برخط، فراهم نمایند.

تبصره ۲- بانک مرکزی موظف است مصادیق استعلام های مذکور را تعیین و ابلاغ کند.

۱۲- ماده ۱۴ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی : " به منظور تنظیم تعهدات ارزی کشور، دستگاه های اجرایی ملزم به رعایت موارد زیر می باشند :

الف - عملیات و معاملات ارزی خود را از طریق حساب های ارزی بانک های داخل یا خارج که با تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح کرده یا می کنند، انجام دهند. بانک های عامل ایرانی مکلفند خدمات مورد نیاز آنها را در سطح استانداردهای بین المللی تأمین کنند .

ب - فهرست کلیه حساب های ارزی خارج از کشور خود را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام کنند، تا پس از تأیید این بانک، ادامه فعالیت آنها میسر شود . «

۱۳- ماده ۱۶ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی : " صندوق توسعه ملی که در این ماده «صندوق» نامیده می شود با هدف تبدیل بخشی از عواید ناشی از فروش نفت و گاز و میعانات گازی و فرآورده های نفتی به ثروتهای ماندگار، مولد و سرمایه های زاینده اقتصادی و نیز حفظ سهم نسل های آینده از منابع نفت و گاز و فرآورده های نفتی تشکیل می شود"

۱۴ - بند "ت" و ردیف ۱۱ بند "ت" ماده ۱۶ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی : " ت - به منظور اداره امور صندوق در چهارچوب مفاد اساسنامه و مصوبات هیأت امنا، هیأت عامل مرکب از پنج نفر از افراد صاحب نظر، با تجربه و خوشنام در امور اقتصادی، حقوقی، مالی، بانکی و برنامه ریزی با حداقل ده سال سابقه مرتبط و مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد توسط هیأت امنا انتخاب و با حکم رئیس جمهور منصوب می شوند و دارای وظائف و اختیارات زیر می باشند :

بند ۱۱ - افتتاح یا بستن حساب های ارزی در نزد بانک مرکزی و معرفی صاحبان امضای مجاز از بین اعضای هیأت عامل، رئیس و سایر مدیران صندوق"

۱۵ - بند "ح" و تبصره دوم بند "ح" ماده ۱۶ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی : " ح - منابع صندوق :

تبصره ۲- حساب های صندوق فقط نزد بانک مرکزی نگهداری خواهد شد . «

۱۶- ماده ۲۰ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی :

"الف - کلیه دستگاه های موضوع بند(الف) ماده(۱۲) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱ / ۴ / ۱۸ که تاکنون حسابهایشان را نزد بانک مرکزی متمرکز ننموده اند، موظفند حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون کلیه حساب های بانکی خود را براساس دستورالعملی که به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب شورای پول و اعتبار می رسد، نزد آن بانک متمرکز نمایند. تمامی بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز موظف به همکاری با بانک مرکزی در اجرای این ماده می باشند .

تبصره ۱- تخلف از این قانون از سوی هر یک از طرفین، جرم تلقی شده و به منزله تصرف غیرقانونی در اموال عمومی است .

تبصره ۲- نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران می توانند بانک عامل خود را از بین بانک های دولتی، با هماهنگی و تأیید ستادکل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران تعیین نمایند .

ب - کلیه بانک ها و مؤسسات مالی و اعتباری مجازند از کلیه منابع خود به شرکتهای بخش خصوصی و تعاونی ایرانی صادرکننده کالاها و خدمات فنی مهندسی تسهیلات ارزی یا معادل ریالی آن به نرخ روز بازار آزاد با نرخ سود مشابه تسهیلات ارزی پرداخت کنند. بازپرداخت این تسهیلات و سود آن به صورت ارزی می باشد .

پ - اولویت در پرداخت تسهیلات توسط بانک ها و مؤسسات مالی و اعتباری در شرایط مساوی به ترتیب برای سرمایه در گردش مورد نیاز صادرکنندگان، سرمایه در گردش مورد نیاز تولیدکنندگان کالاها یا خدمات صادراتی، سرمایه گذاری برای تولید کالاها یا خدمات صادراتی، سرمایه گذاری برای تولید کالاها و یا خدمات دارای بازار و قابل فروش در داخل کشور با سودآوری بیشتر می باشد .

ت - در اجرای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر فعال سازی منابع مالی و همچنین اصلاح و تقویت نظام مالی کشور، نظام ارزی کشور، «شناور مدیریت شده» است. دامنه نرخ ارز با توجه به حفظ رقابت پذیری در تجارت خارجی و با ملاحظه تورم داخلی و جهانی و همچنین شرایط اقتصاد کلان از جمله تعیین حد مطلوبی از ذخایر خارجی، تعیین می شود .

۱۷- ماده ۱۷ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ «ب - به منظور افزایش سرعت و کارایی گردش حسابهای درآمدی و هزینه‌ای دولت، شفاف‌سازی و ایجاد امکان نظارت برخط، بر کلیه حسابهای دستگاههای اجرایی و کاهش اثرات منفی عملیات مالی دولت بر نظام بانکی، کلیه حسابهای بانکی اعم از ریالی و ارزی برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکتهای، سازمان‌ها، دانشگاههای دولتی و اعتبارات دولتی نهادهای عمومی غیردولتی، صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی افتتاح می‌شود. دستگاههای یادشده موظفند کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را فقط از طریق حسابهای افتتاح شده نزد بانک مرکزی انجام دهند.

تبصره ۱- بانک مرکزی موظف است تمهیدات لازم برای بانکداری متمرکز و نگاهداری حسابهای مورد نیاز هر یک از دستگاهها و دسترسی برخط خزانه‌داری کل کشور به اطلاعات حسابهای دستگاههای مذکور را فراهم نماید.

تبصره ۲- نحوه انتقال حسابهای دستگاههای مذکور به بانک مرکزی و هزینه‌کرد آن توسط بانک های عامل، مطابق دستورالعملی خواهد بود که حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان و بانک مرکزی، به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد.

تبصره ۳- بانک مرکزی مکلف است نسبت به ابلاغ دستورالعمل موضوع تبصره (۲) این ماده به کلیه بانک ها و مؤسسات اعتباری اقدام کند. هر نوع تخلف از دستورالعمل مذکور، توسط بانک ها مشمول مجازات انتظامی موضوع ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و تغییرات آن در ماده (۹۶) قانون برنامه پنجم توسعه مصوب ۱۳۸۹/۱۰ / ۱۵ خواهد بود. همچنین هر نوع تخلف توسط سایر دستگاههای اجرایی، در حکم تصرف غیرقانونی در وجه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

۱۸ - ماده ۱۸ قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ : «بانک مرکزی ایران که از این پس بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نامیده می‌شود در مورد شرکتهای دولتی که سهام آن صد درصد متعلق به دولت نیست، فقط می‌تواند طبق عملیات مجاز در این قانون عمل نماید.»

۱۹- ماده ۲۱ قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ : «بانک مرکزی با هر یک از بانک ها و نیز بانک ها با یکدیگر مجاز به انجام عملیات بانکی ربوی نمی‌باشند»

۲۰- ماده ۲۰ قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ : « بانک مرکزی ایران در حسن اجرای نظام پولی و اعتباری کشور می‌تواند با استفاده از ابزار ذیل، طبق آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد بر اساس ماده ۱۹ در امور پولی و بانکی دخالت و نظارت کند :

۱- تعیین حداقل و یا حداکثر نسبت سهم سود بانک ها در عملیات مشارکت و مضاربه این نسبتها ممکن است در هر یک از رشته‌های مختلف متفاوت باشد.

۲- تعیین رشته‌های مختلف سرمایه‌گذاری و مشارکت در حدود سیاست‌های اقتصادی مصوب و تعیین حداقل نرخ سود احتمالی برای انتخاب طرح‌های سرمایه‌گذاری و مشارکت حداقل نرخ سود احتمالی ممکن است در هر یک از رشته‌های مختلف متفاوت باشد.

۳- تعیین حداقل و حداکثر نسبت سود بانک‌ها در معاملات اقساطی و اجاره به شرط تملیک در تناسب با قیمت تمام شده مورد معامله. این نسبتها ممکن است در موارد مختلف متفاوت باشد.

۴- تعیین انواع و میزان حداقل و حداکثر کارمزد خدمات بانکی (مشروط بر این که بیش از هزینه کار انجام شده نباشد) و حق‌الوکاله بکارگیری سپرده‌های سرمایه‌گذاری که توسط بانک‌ها دریافت می‌شود.

۵- تعیین نوع، میزان، حداقل و حداکثر امتیازات موضوع ماده "۶" و تعیین ضوابط تبلیغات برای بانک‌ها در این موارد.

۶- تعیین حداقل و حداکثر میزان مشارکت، مضاربه، سرمایه‌گذاری، اجاره به شرط تملیک، معاملات اقساطی، نسیه، سلف، مزارعه، مساقات، جعاله و قرض‌الحسنه برای بانک‌ها و یا هر یک از آنها در هر یک از موارد و رشته‌های مختلف و نیز تعیین حداکثر تسهیلات اعطائی به هر مشتری."

۲۱- ماده ۲۶ قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲/۶/۸: "پس از تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر لغو و اختیارات و وظائف مذکور در قانون پولی و بانکی و لایحه قانونی اداره امور بانک‌ها و متمم آن که در این قانون به مراجع ذیصلاح دیگری سپرده شده است از مراجع قبلی سلب می‌گردد."

۲۲- ماده ۲۷ قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲/۶/۸: "وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است آیین‌نامه اجرایی این قانون را با پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و پس از تصویب هیأت دولت که نباید مدت تهیه و تصویب آن از مدت ۴ ماه بیشتر باشد به مرحله اجرا بگذارد."

۲۳- ماده سوم آیین‌نامه فصل چهارم قانون عملیات بانکی بدون ربا موضوع تصویب‌نامه شماره ۸۸۵۲۶ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۱۷ هیأت وزیران: "در حسن اجرای سیاست پولی و اعتباری و حفظ ارزش پول، بانک مرکزی می‌تواند علاوه بر بکار گرفتن ابزار سیاست پولی موضوع قانون پولی و بانکی، در حدی که مغایر مفاد قانون عملیات بانکی بدون ربا نباشد، با تصویب شورای پول و اعتبار، با استفاده از ابزار ذیل، در امور پولی و بانکی دخالت و نظارت کند."

۱- تعیین رشته‌های مختلف سرمایه‌گذاری و مشارکت با توجه به سیاست‌های اقتصادی مصوب هیأت وزیران.

۲- تعیین حداقل نرخ سود (بازده) احتمالی برای انتخاب طرح‌های سرمایه‌گذاری و یا مشارکت و همچنین تعیین حداقل و یا عنداللزوم حداکثر نرخ سود مورد انتظار و یا نرخ بازده احتمالی برای سایر انواع تسهیلات اعطائی بانکی.

۳- تعیین حداقل و یا حداکثر نسبت سهم سود بانک‌ها در عملیات مضاربه و مشارکت.

۴- حداقل و یا حداکثرهای مقرر در بندهای ۲ و ۳ ممکن است در رشته‌های مختلف متفاوت باشد.

۵- تعیین حداقل و یا حداکثر میزان تسهیلات اعطائی بانک‌ها از محل سپرده‌های سرمایه‌گذاری و یا منابع بانک برای هر یک از رشته‌های فعالیت و عنداللزوم برای هر یک از امور موضوع ماده ۹ آیین‌نامه تجهیز منابع پولی (موضوع تصویب‌نامه شماره ۸۱۹۶۲ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۱۲) برای کلیه بانک‌ها و یا هر یک از آنها، تعیین حدود مذکور، حداقل سالی یک مرتبه به نحوی صورت خواهد گرفت که اجرای سیاست‌های موضوع مواد ۱ و ۲ این آیین‌نامه تسهیل گردد.

۶- تعیین حداکثر هر یک از انواع و یا مجموع تسهیلات اعطائی به هر شخص اعم از حقیقی و یا حقوقی توسط یک یا چند بانک.

۷- تعیین حداقل و یا حداکثر میزان انواع حق‌الوکاله بکارگیری سپرده‌های سرمایه‌گذاری، حق‌الوکاله مذکور می‌تواند شامل هزینه‌های اداری بانک‌ها برای تجهیز و اداره سپرده‌های موصوف نیز بشود. در هر صورت مبلغ دیگری تحت هیچ عنوان توسط بانک‌ها از صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری اخذ نخواهد شد.

۸- ضوابط تعیین میزان حداقل و یا حداکثر کارمزد انواع خدمات بانکی با توجه به میزان کار انجام شده برای اینگونه خدمات در هر صورت

میزان حداکثر کارممتد مزبور از هزینه کار انجام شده برای این قبیل خدمات تجاوز نخواهد کرد.

۹ - تعیین نوع، میزان، حداقل و یا حداکثر امتیازات موضوع ماده ۶ قانون و تعیین ضوابط تبلیغات بانکی در این مورد.

۲۴- بند نهم ماده ۲ قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ : "ماده ۲- وظائف نظام بانکی عبارتند از : ۹- اعطای وام و اعتبار بدون ربا (بهره) طبق قانون و مقررات."

۲۵ - ماده ۴۳ قانون پولی و بانکی : "ماده ۴۳- بانک ها و مؤسسات اعتباری که نسبتهای مقرر در بندهای ۲ و ۳ و ۵ و ۶ ماده ۱۴ را رعایت نکنند به تشخیص شورای پول و اعتبار مکلف به پرداخت مبلغی معادل ۱۲٪ در سال نسبت به مبلغ مورد تخلف خواهند بود."

۲۶- بند چهارم ماده ۲۰ قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ : "تعیین انواع و میزان حداقل و حداکثر کارمزد خدمات بانکی (مشروط بر این که بیش از هزینه کار انجام شده نباشد) و حق الوکاله بکارگیری سپرده‌های سرمایه‌گذاری که توسط بانکها دریافت می‌شود."

۲۷- بند الف ماده ۱۷ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰) مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ "هرگونه تکلیف به بانک ها و مؤسسات اعتباری در راستای استفاده از منابع آنها در طول سالهای اجرای قانون برنامه درخصوص تسهیلات با نرخ سود کمتر، بجز سایر تکالیف قانونی مشروط به پیش‌بینی مابه‌التفاوت نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار و درج آن در قانون بودجه سالانه است."

۲۸- ماده ۳۳ و بند "ذ" ماده ۳۳ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰) مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ "ماده ۳۳- دولت مکلف است در اجرای بندهای سوم و ششم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و به‌منظور متنوع‌سازی ابزارهای حمایت از بخش کشاورزی، تأمین و تجهیز منابع، توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری، افزایش صادرات محصولات کشاورزی و ارزش‌افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی اقدامات ذیل را به انجام برساند :

ذ - اختصاص حداقل پانزده درصد (۱۵٪) از متوسط تسهیلات اعطائی بانک های عامل غیرتخصصی کشور به بخش کشاورزی "

۲۹- ماده ۴۶ و بند "پ" ماده ۴۶ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰) مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ "ماده ۴۶- به‌منظور رونق تولید، نوسازی صنایع، حمایت هدفمند از صنایع دارای اولویت سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و همچنین توسعه صادرات غیرنفتی، دولت و دستگاههای اجرایی ذی‌ربط به‌شرح زیر اقدام می‌کنند.
پ - بانک مرکزی (شورای پول و اعتبار) مکلف است سیاست‌های پرداخت تسهیلات بانکی را به گونه‌ای تنظیم نماید که سهم بخش صنعت و معدن از تسهیلات پرداختی سالانه طی اجرای قانون برنامه حداقل چهل درصد (۴۰٪) باشد."

۳۰- مواد ۱۵ و ۱۶ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰) مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ :

"ماده ۱۵- ترکیب اعضای شورای پول و اعتبار به‌شرح زیر تعیین می‌گردد:

وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون وی

رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

رئیس سازمان یا معاون وی (با توجه به ماده اول قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰) مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ در خصوص تعاریف و اختصارات منظور از سازمان ، سازمان برنامه و بودجه کشور است.)

دو تن از وزرا به انتخاب هیأت وزیران

وزیر صنعت، معدن و تجارت

دو نفر کارشناس و متخصص پولی و بانکی به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و نائید رئیس جمهور

دادستان کل کشور یا معاون وی

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

رئیس اتاق تعاون

نمایندگان کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی (هر کدام یک نفر) به‌عنوان ناظر با انتخاب مجلس تبصره ۱- ریاست شورا بر عهده رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

تبصره ۲- هر یک از اعضای خبره شورای پول و اعتبار هر دو سال یک‌بار تغییر می‌یابند انتخاب مجدد آنها بلامانع است.

حکم ماده (۱۵) در طول برنامه ششم بر بند (ب) ماده (۱۸) قانون پولی و بانکی با اصلاحات بعدی مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ حاکم خواهد بود.

ماده ۱۶- برای حصول اطمینان از اجرای صحیح عملیات بانکی بدون ربا در نظام بانکی کشور و جهت نظارت بر عملکرد نظام بانکی و اظهارنظر نسبت به رویه‌ها و ابزارهای رایج، شیوه‌های عملیاتی، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها، چهارچوب قراردادهای و نحوه اجرای آنها از جهت انطباق با موازین فقه اسلامی، شورای فقهی در بانک مرکزی با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

- پنج فقیه (مجتهد متجری در حوزه فقه معاملات و صاحب نظر در مسائل پولی و بانکی)

- رئیس کل (یا معاون نظارتی) بانک مرکزی

- یک نفر حقوقدان آشنا به مسائل پولی و بانکی و یک اقتصاددان (هر دو با معرفی رئیس کل بانک مرکزی)

- یک نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی با اولویت آشنایی با بانکداری اسلامی به انتخاب مجلس شورای اسلامی (به عنوان عضو ناظر)

- یکی از مدیران عامل بانک‌های دولتی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی

تبصره ۱- اعضای فقهی این شورا به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و تأیید فقهای شورای نگهبان انتخاب و با حکم رئیس کل بانک مرکزی منصوب می‌شوند.

تبصره ۲- مصوبات شورای فقهی لازم‌الرعایه است. رئیس کل بانک مرکزی اجرای مصوبات شورا را پیگیری و بر حسن اجرای آنها نظارت می‌کند. حکم این ماده نافی اختیارات و نظرات فقهای شورای نگهبان در اصل چهارم (۴) قانون اساسی نمی‌باشد.

تبصره ۳- اعضای صاحب‌رای این شورا برای چهار سال تعیین می‌شوند و این مأموریت برای یک دوره دیگر قابل تمدید است.

تبصره ۴- جلسات شورای فقهی با حضور دوسوم اعضاء مشتمل بر رئیس شورا و حداقل سه نفر از فقهای عضو شورا رسمیت می‌یابد و تصمیمات شورا با رأی موافق اکثریت فقهای حاضر عضو شورا اتخاذ می‌شود.

۳۱- اصلاحی به موجب ماده ۱۹ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی.

۳۲- قانون راجع به تفویض وظائف و اختیارات وزیر صنایع و معادن سابق در جلسات شوراها، هیأتها و مجامع مختلف به وزراء صنایع، صنایع سنگین و معادن و فلزات مصوب ۱۳۶۳/۳/۱: "ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون کلیه وظائف و اختیاراتی که به موجب قوانین گذشته جهت شرکت در جلسات شوراها، هیأتها و مجامع مختلف مربوط به وزیر "صنایع و معادن" سابق بوده است به وزراء صنایع، صنایع سنگین و معادن و فلزات یا معاونین و نمایندگان آنها به شرح زیر محول می‌شود.

۱- در مجمع عمومی بانک‌ها، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۲- در شورای عالی بانک‌ها وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع یا نمایندگان آنها.

۳- در شورای عالی مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، وزراء صنایع و صنایع سنگین و معادن و فلزات، یا نمایندگان آنها.

۴- در شورای عالی سازمان سرمایه‌گذاری و کمپهای اقتصادی و فنی ایران، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۵- در شورای مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن وزراء معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۶- در مجمع عمومی شرکت سهامی بازرگانی دولتی ایران، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات، یا نمایندگان آنها.

۷- در مجمع عمومی شرکت ملی نفت ایران، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۸- در مجمع عمومی شرکت ملی گاز ایران، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۹- در مجمع عمومی شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۱۰- در مجمع عمومی سازمان صنایع ملی ایران، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۱۱- در شورای عالی آمار ایران، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۱۲- در شورای عالی پول و اعتبار، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۱۳- در شورای عالی سازمان مرکزی تعاون کشور، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۱۴- در مجمع عمومی سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.
۱۵- در شورای هماهنگی و نظارت بر همکاری‌های اقتصادی و مالی بین‌المللی، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۱۶- در هیأت عالی نظارت بر شوراهای مرکزی اصناف، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

۱۷- در مجمع عمومی شرکت سهامی توسعه راه‌های ایران و شورای هماهنگی ترابری، وزراء صنایع سنگین و معادن و فلزات و صنایع، یا نمایندگان آنها.

تبصره- کلیه جلسات شوراها، هیأتها و مجامع موضوع این قانون با حضور حداقل دو سوم مجموع اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات متخذه باحصول اکثریت مطلق آراء اعضاء حاضر، معتبر خواهد بود.
قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز سه‌شنبه اول خرداد ماه یک هزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و به تائید شورای نگهبان رسیده است.
رئیس مجلس شورای اسلامی- اکبر هاشمی

۳۳- نحوه اداره بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (معضل) ، (مصوب ۱۳۹۳/۸/۲۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام)

۱- ویژگی ها و صلاحیت های نصب رئیس کل :

الف - کفایت علمی: داشتن دکترا در یکی از رشته های اقتصادی، پولی و مالی .

ب - کفایت تجربی: داشتن هفت سال تجربه در سطوح سیاستگذاری و مدیریتی در حوزه های اقتصادی، پولی و مالی و یا پنج سال تجربه مدیریتی در حوزه های تخصصی بانک مرکزی (مدیرکل به بالا) .

ج - داشتن حسن شهرت و توانایی انجام وظائف .

د - نداشتن سابقه محکومیت مؤثر کیفری .

هـ - نداشتن تخلفات مالی گسترده .

۲- فرآیند نصب :

رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و بعد از تصویب هیأت دولت، با تائید و حکم رئیس جمهور نصب می گردد .

۳- دوره زمانی تصدی :

دوره تصدی ریاست کل بانک مرکزی پنج سال خواهد بود و انتخاب مجدد وی بلامانع است .

تبصره - رئیس جمهور جدید در ابتدای دوره می تواند بر طبق روال این قانون، رئیس کل بانک مرکزی را که بیش از یک سال از دوره تصدی وی باقی مانده باشد، تغییر دهد .

۴- ضوابط عزل :

در صورت تحقق یکی از موارد زیر رئیس کل بانک مرکزی عزل خواهد شد :

۱- از دست دادن یک یا چند شرط از شرایط مذکور و یا احراز فقدان یک یا چند شرط از شرایط احراز منصب از ابتدا .

۲- عدم توانایی یا کوتاهی در انجام وظائف قانونی و یا در تحقق اهداف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران .

۵ - فرآیند عزل :

رئیس کل بانک مرکزی به پیشنهاد رئیس جمهور و بعد از تصویب دوسوم اعضای هیأت دولت با حکم رئیس جمهور عزل می شود. در صورت تمایل رئیس کل بانک مرکزی، رأی گیری در هیأت دولت پس از استماع نظرات رئیس کل صورت می گیرد .

۶ - پذیرش استعفای رئیس کل، توسط رئیس جمهور انجام می گیرد .

تبصره - در صورت عزل، استعفاء یا فوت رئیس کل بانک مرکزی، حداکثر ظرف مدت یک ماه با رعایت فرآیند مذکور در این قانون نسبت به تعیین رئیس کل بانک مرکزی اقدام خواهد شد، در این مدت قائم مقام بانک مرکزی دارای کلیه اختیارات رئیس کل می باشد .

مصوبه مذکور طی شش ماهه در جلسه رسمی روز شنبه مورخ بیست و چهارم آبان ماه یکهزار و سیصد و نود و سه شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید .

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام - اکبر هاشمی رفسنجانی

۳۴ - بند "پ" ماده ۸۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) "پ - دولت (بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) موظف است همه ساله حداقل ده درصد (۱۰٪) منابع قرض الحسنه تمامی بانک ها و مؤسسات پولی و اعتباری دولتی را در چهارچوب بودجه سنواتی جهت اشتغال ایثارگران از طریق صندوق اشتغال و کارآفرینی ایثارگران اختصاص دهد."

۳۵ - ماده ۱۹ قانون احکام دائمی برنامه توسعه کشور :

"ماده ۱۹- ترکیب مجمع عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران عبارت است از :

الف - رئیس جمهور (رئیس مجمع)

ب - وزیر امور اقتصادی و دارایی

پ - رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

ت - دو نفر از وزرا به انتخاب هیأت وزیران

تبصره ۱- قائم مقام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی از میان متخصصان مجرب پولی، بانکی و اقتصادی با حداقل ده سال تجربه کاری و تحصیلات حداقل کارشناسی ارشد در رشته های مرتبط و دارای حسن شهرت پس از تأیید مجمع عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با حکم رئیس جمهور منصوب می شود .

تبصره ۲- رئیس کل بانک مرکزی موظف است در مقاطع سه ماهه گزارش عملکرد وظائف و اختیارات قانونی بانک مرکزی را به تفصیل به رئیس جمهور، هیأت دولت و وزیر امور اقتصادی و دارایی و مجلس شورای اسلامی با یک محتوا گزارش دهد .

۳۶ - بند چهارم لایحه اصلاح قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸ شورای انقلاب :

۴- بند (ب) ماده ۲۱ و تبصره آن به شرح زیر اصلاح می شود :

ب- هیأت نظارت اندوخته اسکناس از افراد زیر تشکیل می شود:

۱- دو نماینده مجلس شورای ملی به انتخاب مجلس مزبور

۲- رئیس کل بانک مرکزی ایران یا معاون او

۳- دادستان کل کشور یا معاون او

۴- خزانه‌دار کل کشور

۵- رئیس کل دیوان محاسبات

۶- رئیس هیأت نظار

تبصره- مدت مأموریت نمایندگان مجلس شورای ملی با مجلس مزبور خواهد بود و در هر حال تا انتخاب جانشین، به این سمت باقی خواهند ماند.

۳۷- ماده ۴۳ قانون احکام دائمی برنامه های کشور :

“چاپ و انتشار ایران چک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تحت نظارت هیأت نظارت اندوخته اسکناس موضوع ماده (۲۱) قانون پولی و بانکی کشور به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تصویب شورای پول و اعتبار ادامه می یابد .”

۳۸- قانون نحوه محاسبه و اعمال تسعیر دارایی ها و بدهی های ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران :

ماده واحده - تفاوت ناشی از تسعیر دارایی ها و بدهی های ارزی بانک مرکزی که از تغییر نرخ برابری ارز، طلا و جواهرات ایجاد می شود، صرفاً ناشی از ارزیابی حسابداری است و سود تحقق یافته تلقی نمی گردد و مشمول مالیات نیست و مابه التفاوت آن در حسابی تحت عنوان «مازاد حاصل از ارزیابی خالص دارایی های خارجی» منظور و در بخش سرمایه بانک مرکزی ذیل حساب اندوخته ها در ترازنامه منعکس و گزارش می شود .

مانده این حساب صرفاً بابت جبران زیان های احتمالی آتی بانک مرکزی ناشی از تغییر (کاهش) برابری های قانونی ارز (تسعیر) قابل استفاده است .

تبصره ۱- نرخ برابری ارز مطابق ساز و کار قانونی توسط بانک مرکزی تعیین می گردد .

تبصره ۲- مفاد این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجرا است .

تبصره ۳- با تصویب این قانون بند (ب) ماده (۲۶) قانون پولی و بانکی کشور مصوب سال ۱۳۵۱ نسخ می گردد .

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ سی و یکم شهریور ماه یکهزار و سیصد و نود و دو مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۲/۷/۱۰ به تائید شورای نگهبان رسید .

۳۹ - ماده ۲۱ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور :

ماده ۲۱- اداره امور بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر اساس قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن است .

الف - تأسیس ، ثبت، فعالیت و انحلال نهادهای پولی و اعتباری از قبیل بانک ها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، تعاونی های اعتبار، صندوق های قرض الحسنه، صرافی ها و شرکتهای واسپاری (لیزینگ ها) و همچنین ثبت تغییرات نهادهای مذکور فقط با اخذ مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به موجب مقررات مصوب شورای پول و اعتبار امکان پذیر است .

ب - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی از قبیل سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف به رعایت مفاد این ماده و همکاری با بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می باشند .

پ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران براساس مقررات قانونی، اختیار سلب صلاحیت حرفه ای و لغو مجوز و محکومیت متخلفان فعال در حوزه پولی به پرداخت جریمه را دارد. در صورت سلب صلاحیت حرفه ای، اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل بانک ها و مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از مسئولیت مربوطه منفصل می شوند. ادامه تصدی مدیران مربوطه در حکم تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محسوب می شود. مبلغ مندرج در بند (۲) ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور به پانصد میلیون (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال افزایش می یابد

و هر سه سال یک بار براساس رشد شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی اعلامی به صورت رسمی به پیشنهاد بانک مرکزی توسط هیأت وزیران تعدیل می شود .

ت - انتخاب مدیرعامل و هیأت مدیره بانک ها و مؤسسات مالی و اعتباری پس از صدور تأیید صلاحیت حرفه ای و وثاقت و امانت آنان از سوی بانک مرکزی امکان پذیر است. این افراد باید حداقل دارای ده سال سابقه در زمینه های مالی، بانکی و بازرگانی و دانشنامه کارشناسی مرتبط باشند. نحوه احراز شرایط اعتراض و رسیدگی به آن با پیشنهاد مشترک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب شورای پول و اعتبار تعیین می شود .

ث - ایجاد نهادهای جدید در بازار غیرمتشکل پولی بدون مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ممنوع بوده و تصدی پستهای مدیریتی آنها در حکم تصرف غیرقانونی در اموال عمومی تلقی می شود .

بندهای (الف) و (ث) این ماده به ماده (۱) قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی مصوب ۱۳۸۲ / ۱۰ / ۲۲ الحاق می شود .

۴۰- قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی

ماده ۱- اشتغال به عملیات بانکی توسط اشخاص حقیقی و یا حقوقی تحت هر عنوان و تأسیس و ثبت هرگونه تشکل برای انجام عملیات بانکی، بدون دریافت مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ممنوع است. عملیات بانکی در این قانون به امر واسطه‌گری بین عرضه‌کنندگان و متقاضیان وجوه و اعتبار به صورت دریافت انواع وجوه، سپرده، ودیعه و موارد مشابه تحت هر عنوان و اعطاء وام، اعتبار و سایر تسهیلات و صدور کارتهای الکترونیکی پرداخت و کارتهای اعتباری اطلاق می‌شود.

تبصره ۱- بانک ها و صندوق‌هایی که قبلاً به موجب قوانین خاص تأسیس شده‌اند براساس مفاد همان قوانین ادامه فعالیت خواهند داد.
تبصره ۲- اشخاص حقیقی یا حقوقی دیگری که بدون دریافت مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عملیات بانکی مبادرت دارند مؤظفند ظرف یک ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون برای اخذ مجوز به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مراجعه و مدارک مورد نیاز را ارائه نمایند. در غیر این صورت بنا به درخواست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ادامه فعالیت این قبیل اشخاص توسط نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران متوقف خواهد شد. در صورت اعتراض، متقاضی می‌تواند به مراجع ذی‌صلاح قضائی مراجعه نماید.
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز مؤظف است ظرف سه ماه درخواست را رسیدگی و نتیجه را به متقاضی اعلام نماید. در صورت عدم صدور مجوز، بانک یاد شده ایرادها و نواقص پرونده را برای اصلاح و رفع آن باید به متقاضی اطلاع دهد.

تبصره ۳ - آیین‌نامه ناظر بر تأسیس ، فعالیت و نظارت بر اشخاص حقیقی یا حقوقی همچنین مسئولیت مدیران و سهامداران عمده، انحلال و تصفیه و نحوه لغو مجوزهای تأسیس آنها براساس قوانین پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ و عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ با تأیید شورای پول و اعتبار به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۴- اشخاص حقیقی یا حقوقی موضوع این ماده که به عملیات بانکی اشتغال دارند در صورتی که موفق به اخذ مجوز فعالیت تحت عنوان موجود یا عنوان مناسب دیگر ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون نشوند بنا به اعلام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران حق ادامه فعالیت نخواهند داشت. متخلفین از اجرای این حکم در صورت شکایت بانک یاد شده از طریق مقامات قضائی صلاحیتدار به مجازات حبس تا شش ماه محکوم خواهند شد.

ماده ۲- نظارت بر حسن اجرای سیاستهای پولی و اعتباری، مصوبات شورای پول و اعتبار و دستورات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عهده بانک یاد شده است. مؤسسات و اشخاص فعال در این زمینه مکلفند اطلاعات لازم را در اختیار بازرسان بانک یاد شده قرار دهند.

تبصره ۱- در صورت ارائه گزارش و احراز تخلف توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، این بانک می‌تواند نسبت به تعلیق مجوز مؤسسات متخلف اقدام نماید. در این موارد، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف به جلوگیری از ادامه فعالیت متخلفین و همکاری لازم با بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. در صورت اعتراض، متقاضی می‌تواند به مراجع ذی‌صلاح قضائی مراجعه نماید.

تبصره ۲- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران پس از اعمال نظارت بر مؤسسات موضوع این قانون نسبت به ساماندهی آنان در چارچوب مقررات موجود و شرایط ذیل اقدام نماید:

الف- برای مؤسساتی که شرایط ارتقاء به سایر مؤسسات مالی، اعتباری غیربانکی یا بانکی را دارا باشند مجوز لازم توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران صادر می‌شود.

ب- کلیه گزارشها و اطلاعات به دست آمده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کاملاً محرمانه تلقی می‌شود.

ج- آیین‌نامه این تبصره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و پس از تأیید شورای پول و اعتبار به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۳- به منظور امکان نظارت کامل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر بازار متشکل و غیرمتشکل پولی و تفکیک بازار پول و سرمایه، ریاست شورای بورس به عهده وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌باشد.

ماده ۴- آیین‌نامه اجرایی این قانون بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و با هماهنگی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ظرف دو ماه به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۵- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون ملغی‌الاثرب می‌گردد.

قانون فوق مشتمل بر پنج ماده و شش تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ بیست و دوم دی ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۳/۱۰/۳۰ به تأیید شورای نگهبان رسید.

۴۱- قانون اجازه تأسیس بانک های غیر دولتی

ماده واحده- به منظور افزایش شرایط رقابتی در بازارهای مالی و تشویق پس انداز و سرمایه‌گذاری و ایجاد زمینه رشد و توسعه اقتصادی کشور و جلوگیری از ضرر و زیان جامعه با توجه به ذیل اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و در چارچوب ضوابط، قلمرو و شرایط تعیین شده در زیر اجازه تأسیس بانک توسط بخش غیردولتی داده می‌شود:

الف- سیاست گذاری پولی، اعتباری، ارزی، چاپ اسکناس، ضرب سکه، حفظ ذخایر ارزی، نظارت بر بانک ها و صدور مجوز فعالیت بانکی در قلمرو وظایف دولت بوده و جهت اعمال حاکمیت همچنان در اختیار دولت باقی می‌ماند.

ب- ضوابط مربوط به نحوه فعالیت بانک ها از قبیل رعایت نسبت‌های مالی تعیین شده جهت داشتن ساختار مالی سالم و نوع قراردادهای و عقود و فعالیت‌های بانک ها طبق قوانین پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱ و قانون عملیات بانکی بدون ربا خواهد بود.

ج- دولت می‌تواند به افراد حقیقی و حقوقی داخلی به شرط داشتن شرایط زیر مجوز فعالیت اعطاء نماید:

۱- داشتن تجربه و دانش لازم در این کار.

۲- از نظر مالی توان تأمین سرمایه لازم و انجام کار را داشته باشد.

۳- عدم داشتن هر گونه سوءپیشینه اعم از مالی و اخلاقی.

تاریخ تصویب ۱۳۷۹/۱/۲۱ تاریخ تأیید شورای نگهبان ۱۳۷۹/۱/۲۸

۴۲- قانون اصلاح بندهای (ج) و (د) ماده ۳۱ قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۵

ماده واحده- بندهای (ج) و (د) ماده ۳۱ قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۸ تیر ماه ۱۳۵۱ به شرح زیر اصلاح می‌شود.

۱- قسمت آخر بند (ج) ماده ۳۱ به شرح زیر تغییر داده می‌شود:

"از نظر این ماده هر شخص حقوقی که هفتاد و پنج درصد سرمایه آن متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی اتباع ایران نباشد خارجی تلقی

می‌شود"

۲- در بند (د) ماده ۳۱ عبارت (صد درصد سرمایه) به عبارت (هفتاد و پنج درصد سرمایه) تغییر داده می‌شود و عبارت "و مالکیت بیش از چهل درصد از سهام هیچ بانک ایرانی نمی‌تواند به اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی تعلق پیدا کند مگر به موجب قانون" به آخر اضافه می‌شود.

قانون فوق مشتمل بر یک ماده پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز یکشنبه ۲۲ تیر ماه ۱۳۵۴ در جلسه فوق‌العاده روز چهارشنبه ۱۳۵۴/۴/۲۵ شمسی به تصویب مجلس سنا رسید.

۴۳- ماده ۱۸ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور

" سقف سهم مشارکت طرف خارجی از تأسیس بانک ایرانی با رعایت قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ و اصلاحات بعدی آن با پیشنهاد بانک مرکزی و تصویب هیأت وزیران تعیین می شود . «

۴۴- به موجب ماده یازدهم دستورالعمل تأسیس و فعالیت بانکهای قرض الحسنه و نظارت بر آنها موضوع تصویب نامه شماره ۳۹۳۹۸ت/۲۱۱۸۵۳-هـ-۱۳۸۶/۱۲/۲۶ هیأت وزیران : حداقل سرمایه اولیه برای تأسیس بانک مبلغ پانصد میلیارد (۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تعیین می‌شود که باید تماماً تعهد شده و حداقل بیست درصد (۲۰٪) آن قبل از صدور مجوز تأسیس ، نزد بانک مرکزی سپرده شود. همچنین به موجب ماده اول مصوبه مذکور منظور از بانک در مصوبه مذکور "بانک های تخصصی قرض الحسنه می باشند".

۴۵- به سایر مقررات ناظر بر فعالیت بانک ها و مؤسسات اعتباری غیر دولتی و همچنین قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی رجوع کنید.

۴۶- به موجب بند "ت" ماده ۲۱ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی "انتخاب مدیرعامل و هیأت مدیره بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری پس از صدور تأیید صلاحیت حرفه ای و وثاقت و امانت آنان از سوی بانک مرکزی امکان پذیر است. این افراد باید حداقل دارای ده سال سابقه در زمینه های مالی، بانکی و بازرگانی و دانشنامه کارشناسی مرتبط باشند. نحوه احراز شرایط اعتراض و رسیدگی به آن با پیشنهاد مشترک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب شورای پول و اعتبار تعیین می شود . «

۴۷- به موجب ماده هفتم آیین نامه فصل پنجم قانون عملیات بانکی بدون ربا "بهره" موضوع مصوبه شماره ۱۳۶۲/۱۲/۱۷-۱۳۸۵-۸۸۵۲۸ هیأت محترم وزیران "ماده ۷- بانکها مکلفند دستورها و بخش نامه های بانک مرکزی را که به موجب قوانین و آیین نامه های متکی به آن صادر می گردد به موقع اجرا بگذارند."

۴۸- به موجب نظریه مشورتی شماره ۷/۹۳/۱۰۹ مورخ ۱۳۹۳/۱/۲۷ اداره کل حقوقی قوه قضائیه :
"اولاً: با توجه به الزامی بودن رعایت مصوبات پولی و بانکی بانک مرکزی برای کلیه بانک ها از جمله در تعیین سود و جریمه در قراردادهای و با توجه به ماده ۱۰ قانون مدنی، قراردادهایی که در آن مازاد بر میزان تعیین شده بانک مرکزی سود و جریمه تعیین شده، نسبت به مازاد بر میزان تعیین شده در مصوبه بانک مرکزی، فاقد اعتبار بوده و غیرقابل مطالبه است. نتیجتاً دعای مطالبه آنها نیز محکوم به بطلان است .
ثانیاً: با توجه به ماده واحده قانون تسری امتیازات خاص بانک ها به مؤسسات اعتباری غیربانکی مصوب سال ۱۳۸۱، ماده ۱۵ قانون عملیات بانکی بدون ربا و تبصره های آن به مؤسسات یاد شده تسری دارد و تبصره های آن استثناء نگردیده است."

۴۹- ریاست محترم قوه قضائیه طی بخشنامه شماره ۹۰۰/۶۷۷۰/۱/۱۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۴/۲۱ بر امره بودن مقررات حاکم بر نظام بانکی کشور تأکید نموده است همچنین رای وحدت رویه شماره ۷۹۴ مورخ ۱۳۹۹/۵/۲۱ دیوان عالی کشور امره بودن مقررات حاکم بر نظام بانکی کشور را تأیید نموده است.

۵۰- قانون بانک ها به موجب لایحه قانونی انحلال قانون بانکها مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸ شورای انقلاب که مقرر میدارد :

“ ماده واحده- کانون بانکهای ایران از تاریخ تصویب این قانون منحل اعلام می گردد و کارکنان آن به تشخیص شورای عالی بانکها به شبکه بانکی و یا سایر مؤسسات منتقل و یا بازخرید خواهند شد.

ترتیب انحلال کانون را شورای عالی بانکها خواهد داد. گزارش توجیهی در مورد نحوه استفاده از محل کانون وسیله شورای عالی بانکها تنظیم و برای اتخاذ تصمیم به شورای انقلاب ارائه خواهد گردید.” از تاریخ تصویب قانون مذکور منحل شده است.

۵۱- با توجه به اصلاح اصل ۱۲۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۶۸ سمت نخست وزیری حذف شده است.

“اصل سابق: اصل یکصد و بیست و چهارم: رئیس جمهور فردی را برای نخست وزیری نامزد می کند و پس از کسب رای تمایل از مجلس شورای ملی حکم نخست وزیری برای او صادر می نماید.

اصل یکصد و بیست و چهارم: رئیس جمهور می تواند برای انجام وظائف قانونی خود معاونانی داشته باشد. معاون اول رئیس جمهور با موافقت وی اداره هیأت وزیران و مسئولیت هماهنگی سایر معاونتها را به عهده خواهد داشت.”
و بنظر میرسد با توجه به اصل ۱۳۴ قانون اساسی که مقرر میدارد: “ ریاست هیأت وزیران با رئیس جمهور است که بر کار وزیران نظارت دارد و با اتخاذ تدابیر لازم به هماهنگ ساختن تصمیم های وزیران و هیأت دولت می پردازد و با همکاری وزیران، برنامه و خط مشی دولت را تعیین و قوانین را اجرا می کند. در موارد اختلاف نظر و یا تداخل در وظائف قانونی دستگاههای دولتی در صورتی که نیاز به تفسیر یا تغییر قانون نداشته باشد، تصمیم هیأت وزیران که به پیشنهاد رئیس جمهور اتخاذ می شود لازم الاجرا است. رئیس جمهور در برابر مجلس مسئول اقدامات هیأت وزیران است” مسئولیت این سمت بر عهده رئیس جمهور می باشد.

۵۲- ماده ۲۱ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مقرر میدارد:

“ اداره امور بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر اساس قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن است .

الف - تأسیس ، ثبت، فعالیت و انحلال نهادهای پولی و اعتباری از قبیل بانکها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، تعاونی های اعتبار، صندوق های قرض الحسنه، صرافی ها و شرکتهای واسپاری (لیزینگ ها) و همچنین ثبت تغییرات نهادهای مذکور فقط با اخذ مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به موجب مقررات مصوب شورای پول و اعتبار امکان پذیر است.”

۵۳- تبصره ماده ۴۱ به موجب قانون الحاق یک تبصره به ماده (۴۱) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۹۴/۷/۷ مجلس شورای اسلامی به ماده مزبور الحاق گردیده است.

۵۴- به موجب “اصلاحیه قانون الحاق یک تبصره به ماده (۴۱) قانون پولی و بانکی کشور» مصوب ۱۳۹۴/۸/۴ مجلس شورای اسلامی در سطر آخر تبصره ماده (۴۱) موضوع ماده واحده قانون مذکور کلمه «توسعه» جایگزین کلمه «تولید» می شود.

۵۵- به موجب بند “پ” ماده ۲۱ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی “بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران براساس مقررات قانونی، اختیار سلب صلاحیت حرفه ای و لغو مجوز و محکومیت متخلفان فعال در حوزه پولی به پرداخت جریمه را دارد. در صورت سلب صلاحیت حرفه ای، اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل بانکها و مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از مسئولیت مربوطه منفصل می شوند. ادامه تصدی مدیران مربوطه در حکم تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محسوب می شود. مبلغ مندرج در بند (۲) ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور به پانصد میلیون (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال افزایش می یابد و هر سه سال یک بار براساس رشد شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی اعلامی به صورت رسمی به پیشنهاد بانک مرکزی توسط هیأت وزیران تعدیل می شود .”

۵۶- به موجب تصویب نامه شماره ۱۱۳۵۶/ت/۵۷۶۲۵ ه مورخ ۱۳۹۹/۲/۱۰ هیأت وزیران “مبلغ مندرج در بند (۲) اصلاحی ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور - مصوب ۱۳۹۵- یک میلیارد و شانزده میلیون (۱/۰۱۶/۰۰۰/۰۰۰) ریال تعیین می شود.”

